

CONTRA

nr 3 1993 (nr 109 från starten) årgång 19 Pris 25:–

Ny Contrabok!

**Objektivismen och Ayn Rand
Vänsterns hatobjekt
Populismen**

FRIHETENS RÖST
— för västerländsk demokrati —

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472
Copyright Stiftelsen Contra

Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare

Anders Fjällström

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM
Tel 08-654 95 52 (även 08-751 56 26)
Telefax: 08-652 48 99

Prenumeration

Minst 145, rekommenderat 200 kronor, per år.
Inbetalas på postgiro 85 95 89-4
eller bankgiro 261-2638.
Finland: Minst 120 mark per år.
Finländskt postgiro 1125 82-9.
Norge: Minst 140 norska kronor per år.
Norskt postgiro 1 99 82 77.
Danmark: Minst 130 danska kronor per år.
Danskt postgiro 1 69 06 98.

Respektive artikel författares åsikter behöver ej nödvändigtvis överensstämma med redaktionens.

Medarbetare

Styrelseordförande: Göza Mölnär

Redigering & Layout: Anders Fjällström

Redaktion: Christer Arkelors, Anders Fjällström,
och Carl G. Holm.

Övriga medarbetare: Tommy Hansson, Georg
Hardt, Bertil Häggman, Birger Larsson, Bertil
Lindblom, Arne Sundström, Roger Söderqvist,
Marek Zyto samt Peter Hartvig, Danmark, Allan C.
Brownfeld, Washington och Rune Westin, Sydney.

Annonsör

Johannes Dirfeldt 0522-416 06

Länskontakter

Blekinge: Mats Mårtensson 0455-133 36
Bohuslän: Se Göteborg
Götaland: Alf Nerbäck 0498-102 06
Gävleborg: Grethe Blomgren 026-27 31 23
Göteborg: Magnus Ekelund 031-84 70 21
Hälsingland: Jön Alwerud, 0346-620 46
Jämtland: se Västermorland
Jönköping: David Stavenheim 036-18 68 62
Kalmar: Se Jönköping
Kopparberg: se Gävleborg
Kristianstad: Ola Axelsson 0451-802 65
Kronoberg: Bengt Sjöberg 0372-147 21
Malmöhus: Mats Gunnarsson 0418-229 43
Norrbotten: Elisabeth Olsson 0970-340 85
Skaraborg: Frank Warm 0590-335 44
Stockholm: Claes Henriksson 08-761 28 36
Södermanland: Tibor Somogyi 0152-152 62
Uppsala: Hermann Schelbra 018-35 81 28
Värmland: se Örebro
Västerbotten: Georg Norin 0912-300 62
Västermorland: Herbert Forsström 060-246 98
D.o: Stanley Skogland 060-58 89 65
Västmanland: Michael Berg 021-270 33
Älvsborg: Ewald Olsson 0531-112 65
Örebro: Karl-Eduard Hellqvist 0581-132 22
Östergötland: se Jönköping
Danmark: Lise-Lotte Hartvig 64 79 18 72
Norge: Arne Styhr 22 55 08 86
Nyländ: Roger Wessman 90-78 69 37
Österbotten: Joakim Förars 961-21 14 04
Egentliga Finland: Joakim Förars 921-518619

Presslagd 1993-03-26

Vänersborgs Offset AB, Vänersborg 1993

CONTRA-NYTT

Kenth Olsson: Affärernas Sverige

Nu finns *Affärernas Sverige* i färdigt skick. Boken är på hela 400 sidor och inbunden i ett rejält hårband. Du beställer den direkt från Contra för 190:-, plus porto. Mer om boken finns att läsa på nästa sida och framåt.

Ge Contra ett handtag!

Contra behöver hjälp! Du som bor i Stockholmsområdet och kan göra ett "handtag" några gånger om året. Hör av Dig till redaktionen så berättar vi mer.

För Contra till Arne Erikssons minne

För en tid sedan avled Contra-prenumeranten Arne Eriksson i Göteborg. Han var så engagerad att han testamenterade 3.000 kronor till Contra. Vi beklagar Arnes bortgång, men hans minne kommer att leva hos Contras redaktion. Arvet kommer väl till pass, särskilt eftersom även Contra fått känna av lågkonjunkturen i form av lägre intäkter.

Contra har en gång tidigare fått del av ett arv. Det var när Nils-Eric Hansson 1983 testamenterade hela sin kvarlåtenskap till Contra. Den kvarlåtenskapen innehöll framförallt en bostadsrättslägenhet i Stockholm. Intäkterna från försäljningen av den lägenheten blev den ekonomiska basen för Contra under många år.

Ge Contra fler läsare

Contra behöver fler läsare. Och de flesta får vi genom rekommendationer från gamla läsare. Berätta om Contra för Dina vänner och bekanta och rekquirera gärna ett gratis provnummer – det är den bästa Contrareklamen. Ta också gärna kontakt med Ditt lokala bibliotek och se till att de prenumererar på Contra.

INNEHÅLL – CONTRA 3/1993

sid

- 3 **Affärernas Sverige**
Kenth Olssons bok presenteras.
- 6 **Sandinisternas tysta maktövertagande**
Tommy Hansson om utvecklingen i Nicaragua.
- 8 **Populism – som att jämföra äpplen och päron**
Georg Hardt om begreppet populism.
- 10 **Vem är egentligen kryptokommunist?**
Henrik Bejke svarar Filip Lundberg.
- 11 **Gula sidorna**
Aktuella smånotiser.
- 15 **Frihet eller dyrkan?**
Tommy Hansson om objektivismen.
- 18 **Vänsterns hatobjekt**
Bertil Häggman om de som tidigt avslöjade kommunismen.
- 20 **Georgien**
Contras serie om f d Sovjetrepubliker fortsätter.
- 23 **Boknytt**
Recensioner av aktuell politisk litteratur.

Ny Contrabok:

Affärernas Sverige

Kenth Olssons nya bok *Affärernas Sverige* har har rönt ett mycket stort intresse i media. Anledningen till intresset är uppenbar: för första gången finns efterkrigstidens största politiska skandaler samlade i samma publikation. Och beträffande flera av skandalerna avslöjas nya "smaskiga" detaljer.

I boken går det bl a att läsa om:

–hur spionen Stig Bergling så sent som 1985 sökte smuggla ut ett brev ur fängelset där han vädjade till ryssarna att ta emot honom
–hur statsrådet Mats Hellström inte såg något anmärkningsvärt i att lilla Singapore beställde 70 Boforskanoner till sitt enda nya krigsfartyg

–hur Carl Bildt i ett hemligt JK-förhör uppgav att Pierre Schori var en av de drivande krafterna bakom åsiktsspionaget i Göteborg

–hur Ebbe Carlsson och Hans Holmér i hemliga dokument medger att de själva kände till och delvis var kopplade till IB

–hur IB 1961 åsiktsregistrerade 800 000 svenska medborgare

–en rad nya uppgifter rörande den år 1952 försvunna DC-3an

–hur överheten (statsråd, domare och höga polischefer) tvingade människor (även en polis) in på sinnessjukhus eller i landsflykt för att tysta ned grova myndighetsmissbruk och/eller utbredda rykten om homosexuella aktiviteter inom kungahus och regering

–hur KGB avslöjade tjugotalet svenska spioner och slängde dem i sibiriska arbetsläger, endast en överlevde umbärandena.

–hur SÄPO valde att nonchalera en rad anonyma tips som pekade ut Stig Bergling som sovjetisk spion

–hur statsrådet, som var högste chef över Sveriges samtliga länsstyrelser med dess beskattningsväsende, dömdes för skatteförbrytelser av en underlydande tjänsteman

–hur Fermaffären var en följd av att Anders Ferm inte litade på alla "svaga", "bräckliga" och "skvallriga käringar" i UD

–hur JK-dokument visar att samtliga inblandade socialdemokrater i sjukhusaffären i Göteborg hade kopplingar till IB/SAPO

–uppseendeväckande detaljer som bekräftar förekomsten av ett ingående svensk-amerikanskt militärt underrättelsesamarbete

–hur ett socialdemokratiskt statsråd avslöjades smuggla in vin i fängelset till sin adliga hustru så hon kunde dinera på ett ståndsmässigt sätt och hur statsrådet sedan dömdes för ärekränkning i fåfånga försök att försvara sin "vackra" och "intelligenta" hustru

–hur före utrikesministern Sten Andersson under sin tid som partisekreterare var en av topparna inom IB/SAPOs verksamhet

–hur det gick utmärkt för statsrådet Sträng att skatteplanera och betala bara 10 procent i skatt, men avsevärt sämre för statsrådet Ove Rainer när han sökte sig på samma bedrift

–hur ingen i regeringen brydde sig om att informera statsminister Erlander om att Stig Wennerström misstänktes för spioneri

–hur en generaldirektör kom i händerna på knarksmugglare och internationella äventyrare som lurade av honom 25 miljoner kronor av skattebetalarnas pengar

–hur överbefälhavaren i desperation avslöjade för JK att det var LO, inte militären, som åsiktsregistrerade kommunister i Sverige

–hur spionen Stig Bergling inför rymningen kunde spara ihop 200.000 kronor som han tilldelats i sjukpension under fängelsetiden

–finansministern som dömdes till fem års straffarbete för grovt bedrägeri, förskingring och förfalskning

–hur Sveriges överbefälhavare under kalla krigets absoluta fryspunkt valde att placera en hög svensk officer i Pentagon

–hur kungliga hovet och en hög polisman tog initiativ till att betala ut mutpengar för att tysta ned kungens homosexuella förbindelser

–hur en riksdagsman dömdes för skattebrott utifrån en lag han sade sig inte känna till, men som han själv varit med om att driva igenom i riksdagen

–hur socialdemokratiska IB/SAPO var inblandad i en rad topphemliga underrättelseoperationer i Sverige, Finland och Baltikum

–hur Hans Holmér och Carl Lidbom spelade betydligt mer centrala roller i Ebbe Carlsson-affären än vad som hittills framkommit

–hur IB-chefen Birger Elmér anklagades för att med oärliga medel ha skapat sig en förmögenhet på pengar som var ämnade hemliga IB

–hur en nuvarande socialdemokratisk riksdagsledamot fälldes i domstol för att i anonyma brev ha förtalat sina politiska motståndare på ett sätt som åklagaren liknade vid "kinesisk vattentortyr"

–hur statsminister Ingvar Carlsson var fullt informerad om Ebbe Carlssons privata jakt på Palmes mördare – och lät den fortskrida

–hur polisprotokoll och JK-undersökningar faktiskt vidimerar Dagens Nyheters uppgifter från 1977 om att justitieminister Lenart Geijer "förlustade" sig med prostituerade

–hur ett statsråd aktivt medverkade till (och i slutna sällskap "skålade" för) svensk vapensmuggling till förbjudna länder. □

Affärernas Sverige är på 400 sidor och inbunden i ett rejält hårband. Priset är endast 190:-.

Möller-affären från 1948 hör inte till de mest kända. Men till skillnad från de stora affärerna, som därtill kräver många sidors utrymme, handlar det om en ganska sympatisk historia...

Ur "Affärernas Sverige":

Möller-affären

"Else Kleen var en intelligent och charmerande kvinna och en mycket dugande journalist med socialt engagemang. Kanske var hon likväl mest känd för oberäknlighet och lust att chockera... Nyckfullheten och lusten att chockera kom inte så mycket fram i det hon skrev som i hennes konversation, som emellanåt var spirituellt och nästan alltid var full av överraskande ting... Med förståelse och tolerans såg Gustav Möller på de incidenter som Else Kleen råkade ut för. Den gemensamma personliga känslgrundden var uppenbarligen stark."

*Bertil Ohlin i memoarena
Socialistisk skördetid kom bort*

De hade diametralt olika bakgrund och klasstillhörighet: adelsdamen och modeskribenten Else Kleen och socialisten Gustav Möller, statsråd i flera socialdemokratiska regeringar. När de två ingick giftermål kom de också att bli ett av dåtidens mest omdiskuterade par i det offentliga livet. Helhjärtat slöt de upp för varandra när det blåste som hårdast, exempelvis under de olika turerna i Möller-affären, då båda ställdes inför domstol – låt vara med tio års mellanrum och av helt skilda orsaker.

År 1939 dömdes Else Kleen till två månaders fängelse för falska beskyllningar och förtal. Bakgrunden till fängelsedomerna var en bok, skriven av en fånge på Långholmen som dömts till livstids straffarbete för dråp. Boken var fylld av grava anklagelser mot fängelsepersonalen.

Else Kleen var ledamot av fängelsets anstaltsnämnd och hårt engagerad i kampen för en humanare fängelse. Hon hade gått i god för boken och såg också till att den gavs ut. Det var bara det att beskyllningarna i boken om olika övergrepp från personalens sida var helt grundlösa och stadsrådinnan åkte i fängelse.

Under fängelsetiden ställde Gustav Möller helt upp för sin hustru och besökte henne nästan dagligen, medhavande en liten medicinflaska som ordinerats av en läkare och en nära vän. Anstaltens läkare, doktor Bengt Boye, fattade dock misstankar mot den ständiga medicineringen och lät analysera innehållet. Resultatet bekräftade Boyes misstankar: någon medicin var det inte fråga om, utan herr Möller hade i flaskorna smugglat in vin till Else Kleen så att hon kunde dinera i fängelset på ett ståndsmässigt sätt. Smugglingshistorien tystades ned, men glömdes inte bort av Boye.

Sommaren 1947 kom det i dagen att Else Kleen personligen ingripit för att försöka få en fånge på Långholmen uttagen ur isoleringscell. Fångens namn var en vildsint dynamitard, kallad "Fältspats-Johan", dömd för bland annat kassaskåpsprängningar. Ingripandet väckte stort rabalder och Justitieombudsmannen (JO) bestämde sig för att utreda händelsen.

Doktor Boye karakteriserade hennes aktion som både förfelad och skadlig och hotade att offentliggöra historien med de insmuglade vinflaskorna om hon inte frivilligt avsåg sig ledamotskapet i anstaltsnämnden. Samtidigt krävde över 200 tjänstemän på Långholmen i en skrivelse till justitieministern hennes avgång. Else Kleen anklagade i sin tur doktor Boye för att ha begått försumligheter i samband med en epileptisk fånges död på fängelset.

I väntan på yttrande från JO utredde fängelsestyrelsen och dess medicinske expert anklagelsepunkterna mot Boye. Han fritogs helt från beskyllningarna, men vägrade återinträda i tjänst på fängelset förrän Else Kleen lämnat nämnden, något som hon kategoriskt vägrade.

Till flera regeringskollegers fasa, träder socialminister Gustav Möller in i dramat för att försvara sin käresta. Han författar en nio sidor lång försvarsskrift, där alla angrepp mot hustrun tillbakavisas. I inledningen framhåller han att "i min PM är medtagna alla väsentliga fakta och ger möjlighet till ett objektiva omdöme om vad som verkligen förevarit". Det skulle emellertid visa sig att det objektiva omdömet hos socialministern på flera punkter klickat.

Möller kritiserade justitieministern, fängelsestyrelsen, fängelseledningen, doktor Boye och fängelsepersonalen på Långholmen. I beska ordalag påstods bland annat Boye lida av "ett sorts komplex" gentemot den vackra och intelligenta Else Kleen. Skrivelsen skickades till närmare ett hundratal personer, många av dem riksdagsledamöter. Men också andra inflytelserika personer fick sig tillsända skrivelsen, som exempelvis Karl Gerhard och den välkände pastorn Karl-Erik Kejne. Uppståndelsen blev stor då hela innehållet publicerades i en Stockholmstidning.

I mars 1948 kom JOs utlåtande i de båda så kallade långholmenutredningarna. I otvetydiga ordalag brännmärktes fru Kleens egenmäktiga uppträdande i fallet "Fältspats-Johan". I utlåtandet sågs att "hennes åtgörande uppenbarligen inverkat menligt på disciplinen inom anstalten och i hög grad varit ägnat att förringa styresmannens auktoritet". Vidare påtalades att även om "ledamöterna äger att genom besök på fängelset följa de intagnas behandling kan det inte innebära att en ledamot har befogenhet att på eget initiativ ingripa mot styresman eller annan befattningshavare vid anstalten".

Därefter redogör JO för hur "Fältspats-Johan" efter flera raseriutbrott insattes i isoleringscell och att mot denna åtgärd inget fanns att anmärka. "Fältspats-Johan" hade för övrigt själv i ett brev till JO uttalat att en isolering av honom "kanske var ofrånkomlig".

JO frikände doktor Bengt Boye från alla beskyllningar som riktats mot honom. Genom det frikännande utslaget blev den bekan-

ta Möller-skrivelsen åter aktuell. Boye krävde en ursäkt av Möller, som vägrade. Doktor Boye anmälde då statsrådet till åtal för de beskyllningar som denne riktat mot honom i sitt cirkulärbrev. Den förfördelade skriver i åtalsmotiveringen:

"Beskyllningarna mot mig som tjänsteman och läkare är av djupt kränkande art och på grund av formerna under vilka de av statsrådet framförts är det för mig och läkarkåren ett oavvisligt krav att åtal anställes mot hr Möller för vad han låtit komma sig till last. Inte minst ur det allmännas intresse av ämbets- och tjänstemäns straffskydd synes det nödvändigt att saken beivras... Min konklusion av det nu sagda måste bli att hr Möllers beskyllningar tillkommit i skadeavsikt och det är även klart att de framförts mot bättre vetande."

Den borgerliga pressen var starkt kritisk mot Möllers agerande. Av en regeringsmedlem borde man kunna kräva en helt annan och större respekt för saklighet, var det allmänna omdömet.

Dagens Nyheter skrev att statsrådets "försök att utsätta medlemmar av anstaltsnämnden för direkt press framstår mot bakgrunden av JOs utredning som något av det omdömeslösaste man sett

från en regeringsledamot...".

I november fattade åklagaren beslut att åtala Möller för ärekränkning av Boye. Åklagaren ansåg Möllers agerande vara ett försök att med "åberopande av statsrådsauktoriteten, men utan att ikläda sig det åtföljande ansvaret, i tendentiöst syfte kolportera ut obestyrkta och oriktiga uppgifter utan att medge beskylld motpart någon möjlighet till beriktigande eller bemötande, med andra ord att organisera en opinionspåverkande falsk ryktesspridning".

I januari 1949 inleddes det historiskt unika ärekränkingsmålet med ett svenskt statsråd som ena parten vid Stockholms rådhusrätt. Möller dömdes att böta 2.000 kronor för att "av arghet" ha ärekränkt doktor Boye, samt dessutom att i skadestånd betala 3.000 kronor och lika mycket i rättegångskostnader.

Svea hovrätt fastställde sedan domen med undantag för bötesbeloppet för ärekränkning, som sänktes från 2.000 till 1.250 kronor, då hovrätten fann att Möller "ej handlat av arghet". I gengäld tillkom 1.000 kronor för hovrättens rättegångskostnader, vilket betydde att statsrådet fick betala 250 kronor mer än om han avstått från att överklaga rådhusrätten. Nyheten om den svenske ministern som åtalades och dömdes för ärekränkning väckte uppståndelse långt utanför Sveriges gränser. □

Kenth Olsson är 35 år och doktorand i historia vid Lunds universitet.

Jämsides med sitt avhandlingsarbete om Catalina/DC-3-affären har Kenth Olsson också synat en rad andra uppseendeväckande politiska "affärer" som i grunden krossat myten om Sverige som oskuldens och rättsstatens omistliga högborg.

"Sverige framstår inte längre som ett politiskt dygdemöster i en genomkorruperad omvärld.

I internationell press beskrivs Sverige som ett land som förlorat sin oskuld, ett land fullt av politiska skandaler. Det som tidigare bara minoriteter hävdade är nu uppenbart för folkmajoriteten: Makt berusar och korruperar – också i den svenska idyllen. Förtroendevalda ljuger och vilseleder, skyller ifrån sig och intrigerar, bara det tjänar deras och/eller partiets intressen. Det svenska folket serveras skandal på skandal med politiska förtecken. Och politikerföraktet bara ökar hos gemene man.

Men i ett hänseende är Sverige som det alltid varit. Offentliga personer ges inte respass – oavsett vad de ställt till med för elände.

'Det finns ständigt politiska affärer, det gäller bara att upptäcka och avslöja dem', är en rådande massmedial tes. Oavsett om den äger giltighet så kan listan på avslöjande affärer i Sverige, bara under efterkrigstiden, göras lång: alltifrån de klassiska rättsröte- och spiondramerna på 1950- och 1960-talen till moderna politiska och konspiratoriska härvor med i skrivande stund Ebbe Carlsson-affären som ändstation. (...)

Att i bokform skildra alla affärer med politisk anknytning som under innevarande sekel fallit under offentlighetens lupp, är som var och en förstår omöjligt. Det skulle med råge kunna fylla åtskilliga böcker av tegelstensformat. Författaren har därför lyft fram året 1945 som en lämplig tidsgräns bakåt: tiden för det blodiga världskrigets slut och början till det svenska välfärdsbygget.

(ur Kenth Olssons förord)

Nicaragua:

Sandinisternas tysta maktövertagande

1990 valdes Violeta Chamorro till Nicaraguas president med bred marginal. Hon fick 54,7 procent av rösterna mot 40,8 för den sandinistiske kandidaten, förre diktatorn Daniel Ortega. Valet av Chamorro hälsades med tillfredsställelse av alla anhängare av västlig demokrati, medan SIDA-vänstern och andra kommunist-sympatisörer fick stora skälvan.

Tyvärr har dock fru Chamorro inte levt upp till de förväntningar som med rätta ställdes på henne och hennes UNO-koalition om fyra partier, utan de sandinistiska marxisterna behåller sitt fasta grepp om makten. Detta avslöjas av en republikansk rapport till den amerikanska senatens utrikesutskott med titeln *Nicaragua Today*, även kallad "Helms-rapporten".

Violeta Chamorros politik visar inte minst, att i Nicaragua betyder blodsbänd och personliga förbindelser mer än politiska skiljelinjer.

Fru Chamorros första handling som president var att tillkännage att den sandinistiske generalen Humberto Ortega – bror till Daniel – skulle kvarstå som överbefälhavare för Nicaraguas (sandiniststyrda) krigsmakt.

Hennes andra presidentiella handling var att utnämna sin svärson, Antonio Lacayo, en då 43-årig affärsman som gjort sig en förmögenhet på att göra affärer med de maktavande sandinisterna, till sin närmaste rådgivare, tillika minister för president-ämbetet.

Det skall här inskjutas, att Violeta Chamorro har ett förflutet som sandinist – hon ingick i den ursprungliga sandinistjunta

som upprättades efter Somoza-regimens fall 1979.

"Regera underifrån"

Trots Daniel Ortegas stora valförlust 1990 lovade han två dagar efter valet över *Radio Sandino* att sandinisterna skulle "regera underifrån". Således satte de besegrade marxisterna omedelbart efter valet och fram till president Chamorros installation till alla klutar för att göra en sådan målsättning möjlig. Chamorro utsåg först Lacayo som representant för UNO-koalitionen – som stödde henne i valet – i dess förhandlingar med sandinisterna om maktöverföringen. Humberto Ortega företrädde motparten.

I den slutliga överenskommelsen från den 27 mars 1990, kallad "Maktöverföringsöverenskommelsen", gjorde Chamorro avsteg från UNO-koalitionens valprogram genom att göra betydande eftergifter åt

sandinisterna. Överenskommelsen vidmakthåller i princip den sandinistiska konstitutionen från 1987 och erkänner den forna marxistregimens "prestationer". Enligt överenskommelsen skall:

- den sandinistiska folkarmén respekteras;
- den sandinistiska nationalpolisen respekteras;
- grader, hierarki, befodringslista och kommandostruktur inom folkarmén och nationalpolisen vidmakthållas;
- laglig säkerhet för sådana personer som konfiskerat egendomar under sandiniststyret garanteras;
- alla vapen och all stridsutrustning förbli helt och hållet i de sandinistiska väpnade styrkornas ägo; samt
- arbete garanteras alla sandinistiska anställda inom regeringsadministrationen.

Helms-rapporten uppger också att i ett hemligt tillägg till överenskommelsen lovar

I "Maktfördelningsöverenskommelsen" från 1990 gjorde Violeta Chamorro betydande eftergifter åt Sandinisterna.

Antonio Lacayo att general Ortega skall få förbli överbefälhavare för en obestämd tidsperiod. Lacayo å sin sida skall ha klargjort, att en förutsättning för att han skall fortsätta tjäna under Chamorro är att Humberto Ortega får vara kvar.

Inställt bistånd

Under övergångsperioden efter valet förhandlade också den UNO-stödda regeringen med den nicaraguanska motståndsrörelsen, känd som *Contras*. Enligt den överenskommelse som träffades den 3 mars 1990 skulle motståndskämparna demobiliseras och lägga ned sina vapen. Mindre än en månad senare, den 18 april, undertecknade ledare för befrielse-rörelsen ett eld-upphör-avtal med general Humberto Ortega. Under de tre första månaderna i kölvattnet av denna överenskommelse fullgjorde *Contras* sin del av avtalet – omkring 20 000 vapen inlämnades till myndigheterna, något som bekräftades av kardinal Miguel Obando y Bravo.

En skeptiker kunde redan nu förutse vad som komma skulle, med sandinisterna i så gott som orubbat bo och befrielse-rörelsen upplöst och avväpnad. Sandinisterna befann sig lagom till Violeta Chamorros installation våren 1990 i något av en önskeposition med makten i stort sett intakt men utan att behöva ta något regeringsansvar.

Helmsrapporten skrår inte orden beträffande sakernas nuvarande tillstånd i Nicaragua. I ett förord riktat till ordföranden i senatens utrikesutskott, Clairborne Pell, och den republikanske senatoren Jesse Helms som tillhör utskottets mest inflytelserika medlemmar, skriver James W. Nance, som var chef för den republikanska undersökningskommissionen:

"När jag läste och på nytt läste denna rapport, blev det uppenbart att Nicaragua inte bara är ett land som kontrolleras av sandinistiska kommunister. En mer ackurat beskrivning är att Nicaragua är ett land som till övervägande del kontrolleras av terrorister, banditer, tjuvar och mördare på högsta nivå. Huruvida de är vänsterinriktade eller högerinriktade är varken relevant eller viktigt."

Det var i december 1991 som senator Jesse Helms tog initiativet till en undersökningskommission med uppgiften att å det republikanska partiets vägnar studera förhållandena i Nicaragua. Fyra av gruppens medlemmar talar och förstår spanska perfekt. De undersökningsresultat som nu föreligger är onekligen skrämmande och

har legat till grund för en omorientering av USAs politik gentemot Nicaragua – bl a inställde Bush-regeringen ett utlovat bistånd om 104 miljoner dollar (ca 540 miljoner kronor) till Nicaragua. Rapporten kritiserar också vissa göranden och låtanden från den amerikanska ambassaden i Managua och anser inte att denna tillvaratagit intressen för sådana amerikanska medborgare, vilka fått jord och egendom konfiskerad av den nicaraguanska sandinistregimen.

Just underlåtenheten att, trots försäkringar om motsatsen, lämna tillbaka konfiskerad egendom till amerikanska medborgare har varit en huvudorsak till Washingtons ändrade attityd gentemot regeringen Chamorro.

Mordet på Bermudes

Contras-gerillan, som genom sin motståndskamp starkt bidrog till att sandinisterna tvingades erkänna oppositionens legitimitet och gå med på fria val, har råkat ut för ett tragiskt öde. Sedan regeringen Chamorro via förhandlingar fått motståndsmännen att lämna in sina vapen och upplösa sina styrkor, struntade regeringen i dess öde. *Contras* blev lovligt villebråd för sandinisternas dödspatruller, och enligt Helms-rapporten - som utkom hösten 1992 – hade 217 forna gerillasoldater och – ledare mördats sedan Violeta Chamorro kom till makten.

Det mest beryktade politiska mordet ägde rum den 16 februari 1991, då Enrique Bermudes sköts ned på en parkeringsplats utanför Intercontinental Hotel i Managua när han skulle kliva in i sin bil. Enligt vittnesuppgifter var Bermudes obeväpnad. Han hade före attentatet känt sitt liv hotat och hos regeringen begärt att få en livvakt. Regeringen svarade, att han kunde få vilken livvakt han ville – men bara en obeväpnad sådan...

Myndigheterna var inte bara oförmögna att skydda Bermudes. De brydde sig heller aldrig om att företa någon seriös undersökning av mordet. Det bör noteras, att en av de chefstjänstemän vid den av sandinisterna kontrollerade polisen som undersökte Bermudes-mordet var förre chefen för sandinisternas säkerhetstjänst, Lenin (!) Cerna.

Enligt de efterforskningar som gjorts var brottsundersökningen en parodi på rättvisa. Således brydde sig polisen inte ens om att avskärma brottsplatsen, lika litet som man förhörde alla närvarande vittnen. Inte

heller tog man reda på vilka som ägde de bilar som Bermudes misstänkte följde efter honom och vilkas registreringsnummer han noggrant antecknat. Vidare förelåg betydande skillnader mellan den officiella brottsrapporten och den oberoende rapport som gjorts i Miami, främst beträffande de kulor som avlossades mot Bermudes.

Det är ett otrevligt faktum, att varken Bermudes mördare eller någon annan gerillaledares mördare blivit fälld för mord. Violeta Chamorro och hennes regering har föredragit att se åt annat håll när motståndskämpar massakrerats, uppenbarligen för att inte stöta sig med sandinisterna.

Mordet på Genie

Ett annat brutalt mordfall gäller en 16-årig yngling vid namn Jean Paul Genie, en nicaraguansk medborgare som på hemväg – han körde sin bil på huvudvägen mellan Managua och Masaya – den 28 oktober 1990 sköts ihjäl med automateld ca två km från general Humberto Ortegas hem. (I närheten bor även den amerikanske ambassadören, samt kardinal Obando y Bravo).

Enligt ögonvittnen var general Ortegas bilkortege på väg till generalens egendom på samma huvudväg vid samma tidpunkt. En vän till Genie vittnade senare i rätten om att han strax förde mordet passerat Jean Paul i sin bil och att han omedelbart därpå mötte en konvoj bestående av fyra jeepar modell Jeep CJ-7 Renegades, av vilka åtminstone två (som var öppna) befolkades av beväpnade soldater. Bröderna Daniel och Humberto Ortega är de enda i Nicaragua som äger jeepar av denna typ och som passerat genom tullen.

En colombiansk journalist, Andrés Duques, framförde sitt fordon på huvudvägen vid samma tid och vittnade i rätten om att han hört skottlossning och då stannat sin bil. Från sin position kunde han se hur två eller tre av jeeparnas automatvapen besköt Genies Mitsubishi Lancer då denna passerade bilkortegen. Jean Paul Genie dog av skottskador i ryggen.

Den 2 juli 1992 fastslog Nicaraguas Sjunde brottsmålsdomstol att general Ortegas livvakter var huvudmisstänkta för mordet på Jean Paul Genie och att generalen jämte sina nära medarbetare försökt dölja brottet. Domaren överlät i det läget målet till en militärdomstol, officiellt därför att de tilltalade utgjordes av militärpersonal. Men eftersom sandinisterna kontrollerar militärdomstolarna torde alla reella

(fortsättning på sidan 9)

Populism – som att jämföra äpplen och päron

Bert Karlsson och Ian Wachtmeister är det. Julius Nyerere är det. Jimmy Carter var det. Indira Gandhi var det och Ross Perot likaså. Charles de Gaulle var det också.

Det alla dessa människor har gemensamt är att de kallas populist. Men vad säger termen oss för något? Är den användbar? En närmare granskning utifrån den ryska populismen visar att termen kräver ett prefix för att kunna användas

Beteckningen populist är intressant eftersom den endast används i nedlåtande syfte. Det går inte att finna någon som träder fram och säger sig vara populist. Man applicerar den bara på andra människor, inte på sig själv.

Termen är aktuell i nutida svensk politik, där Ny Demokrati ofta fått beteckningen "populistparti", och termen står för något svärfångat men negativt. En definition är att populism är åsikter som den ansiktslösa obildade massan har, idéer som inte håller för en konfrontation mot fakta och bildning, och idéer som ingen riktigt vågar stå för.

Den som eventuellt ändå står för åsikterna kan sedan enkelt misstänkliggöras såsom varande dum och hemfallen åt enkla lösningar – han är populist! Omdömet fälls ofta av den "bildade eliten" som minsann har tillgång till mer fakta och bär på mer utbildning än det ansiktslösa folket. Med tanke på att vår statsminister inte klarade av sin filosofie kandidatexamen kan ju detta kritiseras... Men ett smort munläder hos etablissemangen räcker ofta som motargument mot de åsikter som förs fram i det sunda bondförnufts namn.

Populism-termen används ofta i samma andetag som den likaledes nedsättande

Det grundläggande motivet för att aktivera sig politiskt är missnöje. Alla partiet skulle därför kunna kallas missnöjespartier.

beteckningen "missnöjesparti", något som gäller just Ny Demokrati som sägs exploatera folks missnöje. Men denna term är ovetenskaplig och i princip intetsäggande. Vad var det som låg bakom exempelvis socialdemokraternas uppkomst om inte utbrett missnöje med den rådande situationen? Säg inte SAP vara de fattigas missnöjesparti?

Det grundläggande motivet för att aktivera sig politiskt är ju förändringsviljan med sin grund i ett missnöje med dagens samhälle. (En annan grund skulle vara rent egoistisk, en vilja hos politiskt aktiva att tillskansa sig egna personliga fördelar – ett motiv vi får hoppas inte är så utbrett.)

Studera ursprunget

1890-talets USA och 1870-talets Ryssland gav oss de första exemplen på populistiska rörelser, och i vetenskapliga sammanhang kallas dessa exempel för klassiska. På 1920 och 1930-talen uppkom i Kanada och Storbritannien den s k *Social Credit Movement*, som fick en viss politisk betydelse. I femtiotalets Frankrike var pouja-

dismen en uppmärksammad men kortlivad företeelse. Många andra exempel på personer som fått epitetet kan ges, bland annat såpass olika figurer som Jimmy Carter, Charles de Gaulle och Julius Nyerere. Det fascistiska s k Järngardet i andra världskrigets Rumänien kallas ibland för populist.

När man ska studera en ideologi är det enda hållbara att gå "back to basics" och se ursprunget, hur ideologin uppkommer och formuleras. Eventuella avvikelser från ursprunget kan sedan fastställas, för att mäta graden av renlärighet hos senare representanter för ideologin. Ett exempel är ju den smått uttjatade diskussionen om huruvida de nu fallna kommuniststaterna verkligen kan sägas ha varit kommunistiska. Avvikelsen från den "riktiga" kommunismen beräknas då efter lärofäder som Marx och Lenin.

Om vi ser på de klassiska exemplen på populism blir problemen redan här stora. På 1870-talet uppkom i Ryssland en intressant revolutionär rörelse, som kallas för populismen. Bland grundarna kan nämnas

C G Tjernysevskij. Föreläsningarna var studenter från universiteten i St Petersburg och Moskva som hoppat av sina studier för att istället närma sig massorna. Devisen lydde "ut till folket". Relationen mellan studenter – folk skulle gå i två riktningar: dels skulle studenterna lära sig hur hederligt folk uppträdde, dels skulle studenterna lära ut revolutionär propaganda till folket.

Närmandet var ingen succé. Generellt accepterades studentpropagandan villigt så länge den riktade sig mot andra än tsaren. Om "lillefar" angreps blev mottagandet däremot fientligt och studenterna angavs då ofta av det ilskna folket till tsarens poliser. Populismens främsta mål var just att mörda tsaren, ett mål som också uppnåddes 1881 då populisternas terrorgrupp "Folkets vilja" mördade tsar Alexander II.

Budskapet som skulle trummas i folket kan inte klassificeras enligt den traditionella uppdelningen mellan slavofiler och västsinnade som kan användas i ryska sammanhang.

Å ena sidan var populismen mycket kritisk mot Europa som stod för begrepp som aristokrati och kapitalism. Den västliga liberalismen sågs som en överhetens palatskupp i motsats till den folkets rening som populismen sökte underblåsa.

Å andra sidan kritiserades slavofilerna som sågs som romantiska tycare, med tankar om den gamla goda tiden och utan vilja till handling. Slavofilernas autokrati och klerikalism gick heller inte bra ihop med populismens ideologi.

Det som bildade den tredje vägen mellan slavofili och väst för de ryska populisterna var kollektivtanken. Det gamla bykollektivet miren hyllades som överlägset både ur fördelnings och effektivitetssynpunkt. Ingen självägande bondeklass skulle få finnas, utan jorden skulle ägas av staten. På lokal nivå skulle skötseln av jorden skötas av miren. Även industri m m skulle drivas kollektivt av s k *artels*, stadens motsvarighet till miren.

Den amerikanska urpopulismen

Författaren M N Hagopian har i sin bok *"Ideals and Ideologies in Modern Politics"* under rubriken "Populism" studerat den amerikanska "urpopulismen", Social Credit Movement och poujadismen.

Ur dessa har han härlett sex stycken nämnare som gemensamma för populistiska rörelser.

Av dessa nämnare återfinns "nativism" (miren) och "konspirationsteori" (tsaren

arbetar tillsammans med jordägarna för att utsuga massorna) hos den ryska populismen. Termen "finansiell-monetär reform" faller lite utanför, eftersom man knappast kan tala om ett fungerande finansiellt-monetärt system i Ryssland under denna tid. Några övriga populistdrag kan man knappast se hos den ryska populismen:

Populister sägs enligt Hagopian vara *negativa till storskalighet* i alla former: stor statsmakt, storföretag etc. Men detta passar inte på den ryska populismen. Staten skulle finnas kvar och ha en stor roll även efter revolutionen. Tsarstaten bekämpades för att den leddes av en "förtryckare", inte för att den var stor. Den av populisterna omhuldade miren skulle bli ett enormt system, som alla medborgare skulle tvingas med i.

Rörelsen var negativ till storföretag, inte för deras storleks skull, utan för att man i grunden var anti-kapitalister, som motsatte sig privat ägande. Något hyllande till det lilla går inte att spåra hos den ryska populismen som istället alltså såg storskaliga organisationer som idealet.

Vidare skall populiströrelserna karaktäriseras av *ruralistiska tankar* som ser den brukade jorden som ett ideal. Hyllandet av miren har av en del bedömare setts som ruralism hos den ryska populismen. Men rörelsen såg ingalunda Ryssland som en land-stad dikotomi. Istället indelades landet i grupperna förtryckare-förtryckta. Propagandan mot folket gick absolut inte ut på att stadsbor skulle lämna städerna för att ge sig ut på sköna landsbygden. Istället uppmanades stadsborna att genom *artels* ta över fabriker och företag. Den lantliga miren omvandlades bara till *artels* i städerna.

Individualism sägs också vara dominerande hos populisterna. Men den ryska rörelsen är tvärtom mycket kollektivistisk, och ville totalförbjuda privat ägande. Miren/artelen är kollektivet, som helt skall styra samhällsordningen, och som alla medborgare skall tvingas vara medlemmar i.

På flera punkter har alltså den ryska populismen inte samma inställning som tre andra viktiga "populistiska" rörelser. På två punkter, individualism och aversion mot storskalighet, är den ryska rörelsen av helt motsatt uppfattning än den amerikanska. Likväl kallas de båda för de första klassiska exemplen på populism!

Termen populism är extremt bred, och används dels på individualistiska, småskaliga tankegångar, dels på kollektivistiska,

storskaliga dito. Att bara använda begreppet populism på en företeelse är lika intelligent som att karaktärisera moderaterna som demokrater – det säger ingenting eftersom det täcker in de flesta svenska partier. En lösning är att alltid använda ett bestämningsprefix till termen. Den engelska statskunskapsprofessorn Margaret Canovan har listat hela sju stycken olika sorters populism (exempelvis "populist dictatorship" och "populist democracy").

Att i beskylld tonfall kalla någon för populist säger ofta ingenting. Ny Demokratisk tankar är ju knappast lika den ryska urpopulismens idéer. Att försöka sammanfatta de två rörelserna med ett och samma begrepp är som att jämföra äpplen och päron – för att sedan kalla dom bananer. □

Fotnot: Med uttrycket dikotomi avses ett motsatsförhållande mellan två företeelser, i detta fall mellan stad och land. Red.

(fortsättning från sidan 7)

möjligheter att fälla Genies mördare vara borta.

Chamorro - en marionett

Helms-rapporten *Nicaragua Today* är en skakande redogörelse för maktmissbruk, inkompetens, rättsröta, svärgpolitik och korruption. Den visar klart hur Violeta Chamorro och hennes regering satt sig över folkviljan såsom denna kommit till uttryck i valet 1990. I stället har sandinisterna med presidentens goda minne kunnat klamra sig fast vid makten. Det främsta redskapet för detta ändamål har varit och är fru Chamorros svärson, ministern för presidentämbetet Antonio Lacayo. Presidenten själv har mest varit en, låt vara dekorativ sådan, marionett för sandinisterna.

Chamorro har in i det längsta vägrat tillmötesgå den inhemska oppositionen, ty en sådan finns och leds av parlamentets talman, samt också vägrat återlämna konfiskerad jord. Ofta har hon vädjat till nationella känslor hos sina landsmän och påstått sig vara "pressad av USA", ett påstående som naturligtvis gärna förs vidare av t ex svenska medier. Men trots allt har hon känt sig tvungen att gå med på begränsade eftergifter – i höstas avskedade hon den sandinistiske polischefen René Vivas och elva högre polisbefäl.

Däremot tycks bröderna Ortegas makts vara orubbad, och så länge så är fallet finns små möjligheter för en sann demokrati i Nicaragua. □

Vem är egentligen kryptokommunist?

Detta är ett svar på Filip Lundbergs angrepp på Frihetsfronten i *Contra* 2/1993. Han nämner visserligen inte i sin artikel att han är objektivist, men det borde vara tydligt för den erfarna *Contra*-läsaren att han bygger sina resonemang på Ayn Rands idéer. [Filip Lundbergs titulering "objektivist" togs av utrymmesskäl bort vid redigeringen. Red. anm.]

Jag har under många år diskuterat objektivismen med såväl anhängare som motståndare till denna. Jag anser mig därför kunna svara såväl på Lundbergs angrepp på Frihetsfronten som på hans påståenden om anarkokapitalismen.

Filip Lundberg hävdar att Frihetsfronten skulle vara kryptokommunistisk, eftersom den förespråkar anarkokapitalism. För det första bygger påståendet på en felaktig verklighetsuppfattning; fronten förespråkar inte anarkokapitalism utan en *minimalstat*. Bland Frihetsfrontens sympatisörer finns visserligen en del som betraktar sig som anarkokapitalister men fronten utgör inte en homogen åsiktsmassa utan består av enskilda individer som själva formar sina åsikter.

För det andra bygger Lundbergs påståendet på ett ologiskt resonemang – han hävdar att den som företräder "irrationella" idéer (dvs idéer som skiljer sig från Lundbergs egna) och därmed gynnar kommunismen därigenom också är kryptokommunistisk.

Om man drar konsekvenserna av detta resonemang borde tidningen *Contra* också klassas som kryptokommunistisk eftersom den inte heller till hundra procent för fram "rationella idéer". Faktiskt borde alla i hela världen som inte företräder Sanningen betraktas som kryptokommunist. Det ologiska är att hävda att den som företräder en åsikt som man själv inte sympatiserar med automatiskt är en hemlig anhängare av Den Stora Fienden (i det här fallet kommunismen, men det skulle kunna vara vilken fiendeideologi som helst). I Filip Lundbergs verklighetsuppfattning finns det inte utrymme för avvikande uppfattningar eller debatt mellan åsiktsriktningar. Nej, det

som gäller är att de som avviker från Sanningen och vägrar att se Ljuset är avfällingar som trätt i Ondskans tjänst.

Anarkokapitalism – i teorin

Filip Lundbergs uppfattning om anarkokapitalismen genomsyras av en grov missuppfattning av begreppets innebörd.

Säkerligen har han själv aldrig läst en text som försöker redogöra för den anarkokapitalistiska ståndpunkten, utan repeterar bara slaviskt andras missuppfattningar av resonemangen. Lundbergs "second-

på naturrättsliga principer är det speciellt intressant att titta närmare på dessa och hurvida man kan bygga eller förkasta statens existens på dessa. Faktum är att till Filip Lundbergs fasa kommer jag att visa att i hans påstådda försvar för statens existens finns en själv motsägelse som leder till att en legitim stat omöjligt kan existera. Lundberg skriver: "Sanningen är att kapitalismen är det samhällssystem som fullständigt bannlyser våldet i relationer mellan människor.

I det kapitalistiska samhället finns en

DIREKTDEMOKRATISKA SÄLLSKAPET

TRITNAHA

hand"-version av anarkokapitalismen bygger på ett logiskt felslut av kollektivistisk natur, eftersom den buntar ihop diverse idéer som förkastar existensen av en stat utan att skilja dem åt utifrån vad de förespråkar istället.

Det finns de som förkastar staten därför att den upprätthåller (eller sägs upprätthålla) individuella rättigheter samtidigt som det finns de som förkastar staten därför att den påstås inte kunna upprätthålla individuella rättigheter. Att försöka använda detta som ett tecken på någon form av gemensam ideologisk grund är orimligt.

När man analyserar begreppet anarkokapitalism är det därför viktigt att man först definierar sina begrepp så att läsaren vet vad man talar om. Anarkokapitalism är den underavdelning av nyliberalismen som hävdar att existensen av en stat varken är möjlig eller önskvärd om man söker bygga ett samhälle baserat på fullständig respekt för individers rättigheter – dvs *laissez faire*-kapitalism.

Man kan resonera sig fram till denna ståndpunkt på två sätt, dels teoretiskt via naturrättsliga principer eller praktiskt. Eftersom Lundberg bygger sitt resonemang

statsmakt som har lagligt monopol på användandet av våld och som får använda våld endast i vedergällningssyfte mot den individ som har initierat våld mot någon annan individ."

Nu ställs man inför två alternativ. Antingen kan man utgå ifrån att det finns en objektiv princip för vad som är rätt eller fel – att man kan avgöra vad som är att betrakta som legitimt våld (i vedergällningssyfte) eller icke legitimt våld (initierat mot någon person eller dennes egendom) eller så kan man anse att det inte finns någon objektiv princip för rätt och fel utan att man subjektivt kan bestämma vad rättvisa är, t ex genom majoritetsbeslut.

Den subjektivistiska principen kan legitimera en stat, ganska naturligt eftersom den kan legitimera precis vad som helst, men därmed faller också alla former av principiellt försvar för kapitalism och mänskliga rättigheter överhuvud taget. Om man förkastar objektiva rättigheter återstår bara att försvara kapitalism och mänskliga rättigheter utifrån utilitaristiska principer. Filip Lundbergs resonemang bygger på principen om objektiva rättigheter och

(Fortsättning på sidan 22)

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av Tommy Hansson. Den innehåller sammanfattningar och kommentarer till händelser i Sverige och världen. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är sammanfattningar av originalkällan, försviitt inte annat markerats med citationstecken.

"Stålbadsögern"

är temat för en exposé av Håkan Bengtsson i aprilnumret av *Aftonbladet/Kultur*. Tidsskriftens redaktörer tar till storslaggan för att i en ledare beteckna samma Höger på detta sätt:

"Carl Bildt gör ett rekorderligt intryck... Hans enda problem (förutom att det håller på att gå åt helvete för Sverige) är att han hamnat i dåligt sällskap: det har s a s gått löss i moderaternas svans. Till höger om den blivande landsfadern finns inte bara det gamla vanliga gänget av hyggliga moderater, snikna karriärister och oförargliga knäppskallar... Men här finns också den verkliga stålbadsögern: en bunt extremister som drömmer om det totala systemskiftet och de starkas diktaturspråk och tanke driver stålbadsögern allt närmare det fascistoida."

Av ovanstående framgår dock, att det verkliga politiska problemet i Sverige knappast är någon "stålbadsögern" (även om det med visst fog kan påstås att en "tokhöger" existerar) utan snarare en från 60- och 70-talen uppväckt, mumifierad vänster, som har en tendens att se farliga högerextremister i varje buske. Bland de riktigt otäcka högernyllen som avbildas inne i tidningen märks sådana celebriteter som Påven (!), Ulf Kristersson, Fredrik Reinfeldt, Per Heister, Anders Björck, Adam Smith, Gunnar Hökmark, Milton Friedman, Per Westerberg och Helmut Kohl.

Och den som landsfadersgestalt utnämnde Carl Bildt ses på en karikatyrteckning iförd uniform och med bössa modell äldre utföra höga marschsteg av känt slag... På en annan sida syns ett av dessa (ö)kända diagram, där ett sammelsurium av partier, organisationer och personer är sammanlänkade med varandra med streck och pilar och allt vad det är. Vi är dock synnerligen besvikna över att inte *Contra* beretts plats...

Så ser alltså den fascistoida stålbadsögern ut i *Aftonbladets* tappning. Ändå har kanske en och annan läsare vissa problem med att skönja likheterna mellan moderaternas propagandachef Per Heister och Joseph Goebbels. Vad det nu kan bero på.

Allvarligt talat. Vad *Aftonbladets* konspirationsteoretiker i hög grad lyckats visa, det är att tokskallarna i första hand – precis som varit fallet sedan 60-talet – finns på den politiska vänsterkanten. Vilket naturligtvis ingalunda kommer som någon överraskning för *Contras* läsare.

Väck med landstingen

Ett av Ny Demokratis mera uppmärksammade krav i samband med senaste valrörelsen var ju att skrota landstingen. "Vi behöver inte denna byråkratiska nivå", förklarade Ian Wachtmeister. Landstingsrådet Ralph Ledel (m) i Stockholms län var inne på samma linje. Den ekonomiska krisen understryker behovet av en nedmontering av de kostnadslukande landstingen.

I en ledare i tidningen *MorgonPosten* (2 april) heter det:

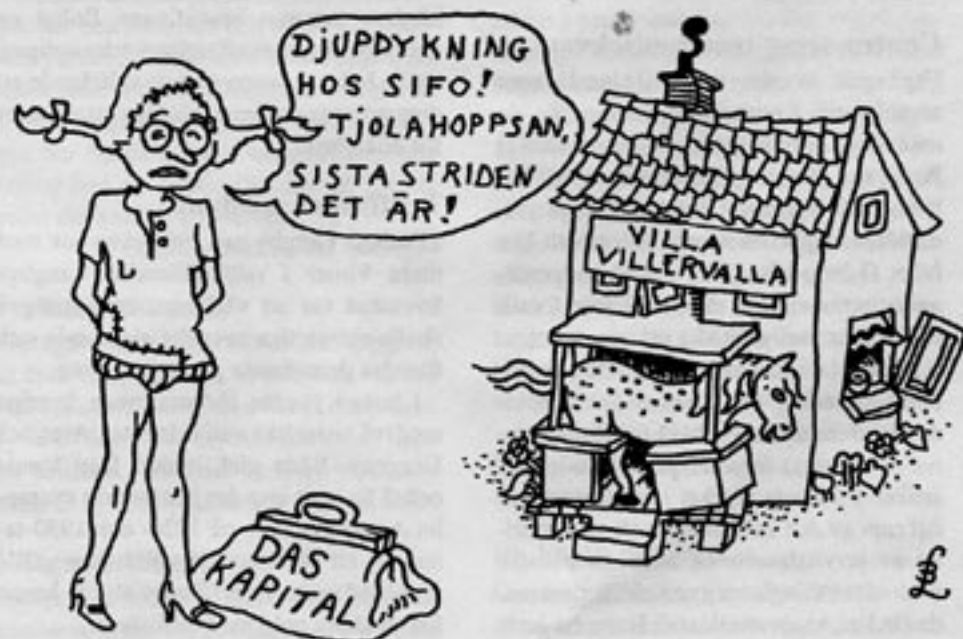
"Det är troligt att även vårdkvaliteten skulle höjas om hälso- och sjukvården – med allt som därtill hör – flyttades närmare medborgarna i den meningen att besluten i större utsträckning kunde fattas lo-

kalt. Åtminstone en del av de sparade pengarna kunde förstås också användas till att höja kvaliteten. Ett lyxigt landstingspalats i Stockholm (mitt emot Kommunförbundets) och många kvadratmeter administrationsyta runt om i landet skulle bli hyreslediga om landstingen avskaffades. Och en del frikostiga fallskärmsavtal skulle väl utlösas. Men det vore det säkert värt. Budkavlen 'mer hälsa för pengarna' bör med andra ord föras vidare."

Ett aprilskämt nära verkligheten...

Den 1 april är vi ju tillåtna att driva friskt med våra medmänniskor. Den tillåtelsen gäller även massmedia. Vem kommer inte ihåg det klassiska aprilskämtet då Kjell Stensson i TV-rutan med allvarlig min demonstrerade, hur en vanlig nylonstrumpa som klipptes sönder kunde förvandla den svart-vita TVn till färg-TV (det var i början på 1960-talet).

Länstidningen i Södertälje förklarade den 1/4 på förstasidan och mittuppslaget, att kommunen genom storbyggnation skulle förvandla en idrottsplats (Bårsta IP) till en storarena med plats för 12 700 åskådare. Bårsta IP är hemmaplan för den framgångsrika föreningen Assyriska, som tagit steget upp i division ett. Kostnaderna skulle kunna hållas nere, menade LT-skämtarna,

genom att schaktmassor från byggen runt om i kommunen skulle användas och genom billigt inköp av huvudläktare från Östtyskland.

Tillkom gjorde ett parkeringshus i klassisk assyrisk stil. Ett festligt skämt, visst. Men det saknas inte verklighetsbakgrund Sant är, att Södertälje kommun trots sedvanlig kommunal kassabrist beslutat rusta upp Bårsta IP för en miljon kronor (de slutliga kostnaderna torde bli avsevärt högre, det brukar bli så), samtidigt som kommunala huvudarenan Idrottsparken där konkurrerande klubben Södertälje FF spelar tillåts förfalla.

Nu höjs röster för att bygget i Bårsta skall stoppas. Bl a har det hävdats, att invandrarlaget Assyriska gynnas på ett otillbörligt sätt; Assyriska anses vara en förhållandevis rik klubb som borde klara en nödvändig upprustning med egna medel. Den i Södertälje härskande vänstern (S och V) har fått stöd i byggplanerna av folkpartiet.

"Skogsgestapo" i Tälje?

Myndigheterna i Södertälje (i äldre tider känt som "Tokstan") har även fått för sig att bötfälla bärplockare, badare och andra som parkerar sina fordon i anslutning till skogsterräng.

- Vi vill inte ha något slags "skogsgestapo" i Södertälje! utropar emellertid Ny demokratis gruppledare i fullmäktige Håkan W Jyde.

Kommunens förslag gick ändå igenom i fullmäktige. Härnäst lär alltså täljeborna få finna sig i att de uniformerade p-vakterna jagar terrängparkerade bilar.

Contra-seger med konsekvenser

Utgången av det tryckfrihetsmål som anmälts till Europa-kommission för de mänskliga rättigheterna av *Contra* Carl G Holm kan få en avgörande principiell betydelse för hur man i Sverige utser juryledamöter i tryckfrihetsmål. Eventuellt kan fallet få betydelse även för nämndemannainstitutionen som sådan och framförallt då för dess partipolitiska utformning.

Målet är nu föremål för Europadomstolens bedömning, och eftersom kommissionen med röstsiffrorna 14-1 (se förra numret av *Contra*) fann att en kränkning av artikel 6 i första stycket i konventionen ägt rum av den anledningen att en majoritet av juryledamöterna hade en politisk sammansättning som gynnade den svarande i målet, torde anmälaren Holm ha goda möjligheter att segra i Europadomstolen.

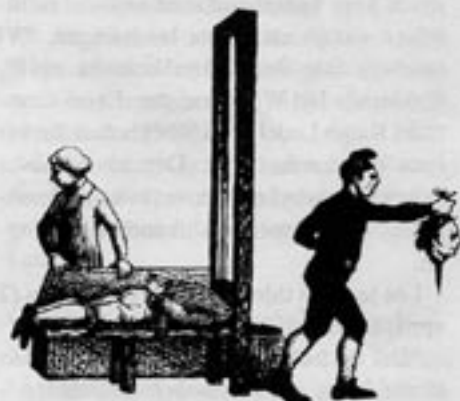
Bakgrunden till Holms anmälan var, att han ansåg att han inte fått sin sak - åtal för förtal mot den socialdemokratiske författaren Sven-Ove Hansson - opartiskt prövad eftersom fem av nio jurymedlemmar var socialdemokrater. Statssekreterare Krister Thelin anser att såväl jurysystemet som nämndemannainstitutionen kan komma att förändras som ett resultat av fallet.

(*Nämndemannen*, nr 1 1993)

Röster för dödsstraff

Riksdagsman Pehr Löfgren (m) samt lokalpolitikern May Klittmark (kds) har under våren i olika sammanhang uttalat sig positivt om dödsstraffets återinförande i Sverige. Den som först tog upp den frågan i debatten var nydemokraten Tommy Hansson.

Oavsett vad man tycker om dödsstraff, så

står det fullt klart att en överväldigande majoritet av Sveriges befolkning är för hårdare tag mot brottslingar. Enligt en undersökning som offentliggjordes nyligen, ansåg hela 69 procent av de tillfrågade att domstolarna utdömer för låga straffsatser för olika brott.

Träffsäker spådom

Elisabeth Langby gav 1984 ut en bok med titeln *Vinter i välfärdslandet*. Langbys huvudtes var att välfärdsstaten slutligen skulle radera den svenska ekonomin och förstöra demokratin på samma gång.

I boken jämför författarinnan Sverige med två historiska välfärdsstater, Aten och Uruguay. Båda gick under. Hon kunde också ha tagit upp det jämförbara exemplet Argentina, som på 1920- och 1930-talen var ett blomstrande välfärdsamhälle dit bland andra Evert Taube styrde kosan för att skära guld med täljknivar.

Med fasa noterar vi nu att Sverige är på

god väg nerför samma ekonomiska utförbacke.

Västmanland satsar på Sydkorea

I Västmanland satsar man hårt på näringslivskontakter med främst Sydkorea men även andra expansiva länder i Ostasien. Förra hösten höll således Exportrådet i Stockholm i samarbete med länsstyrelsen i Västerås och Korea Trade Center (KOTRA) ett seminarium betitlat "Affärsmöjligheter i tillväxtens Ostasien för Västmanlands företag".

Ett fyrtiotal västmanländska företag deltar nu i detta projekt, som initierades av landshövding Jan Rydh i början av 1992.

Den 29 april hölls vid Vallbyinstitutet i Västerås en "Korea-dag" omfattande bl a paneldiskussion mellan representanter från svenska företag med erfarenhet av "Morgonstillhetens land" samt information om Sveriges deltagande i världsutställningen Taejon Expo -93 i höst.

Under våren har Carl Bildt, Margaretha af Ugglas samt Anders Björck besökt Sydkorea, liksom kabinettssekreterare Lars Åke Nilsson.

Sverige och terrorismen

Sverige har under ett par decennier varit ett omtyckt tillflyktsland för terrorister från bl a Chile, Mellanöstern, Västtyskland och Nordirland. Anledningen härtill har naturligtvis varit den liberala svenska invandrapolitiken och bristfälliga säkerhetskontrollen av invandrare. En god portion svensk godtrogenhet och flathet.

I Sverige beräknas i dag antalet anhängare av den peruanska terroriströrelsen Sendero Luminoso (Lysande stigen) till mellan 400 och 500, framhåller *Contra*-medarbetaren Bertil Häggman i en artikel. För arton av dessa föreligger utvisningsbeslut, men några av dem har gått under jorden.

I höstas framträdde i svensk television en av de ledande senderisterna i Sverige, Carlos la Torre med bostad i Skärholmen. La Torres dotter gifte sig fö som 16-åring med galningen Abimael Guzman, som efter många om och men slutligen fängslades av de peruanska myndigheterna. Hustrun (la Torres dotter) Augusta tog livet av sig 1968 efter en ideologisk tvist med Guzman. Det har beräknats att Guzman genom sin terror bär ansvaret för omkring 30 000 människors död.

(*Norrköpings Tidningar*)

UTLANDS-NYTT

Faludi, feminismen och sanningen...

När den feministiska gurun Susan Faludi, hon som skrev boken *Backlash*, besökte Stockholm Palladium på själva Kvinnodagen (den 8 mars) fanns *Contra* givetvis på plats för att granska den nya feministiska rörelsens argument.

Den forna biografialongen var packad med några hundra kvinnor och en handfull män (däribland *Contras* utsände), vilka som väntat fick höra den 33-åriga författarinnan förklara att den en gång framgångsrika kvinnorörelsen under hela 1980-talet hölls tillbaka av "den hemska reaganismen". Även om Faludi naturligtvis fick lov att hålla med om, att det var ett framsteg att USA fick en både feministisk och vänsterradikal första dam i Hillary Clinton.

Faludi ondgjorde sig dock över alla elaka kritiker av fru Rodham Clinton, vilka kallat henne tex "Lady Macbeth" och "Boy Clintons Big Mama" (till det kvinnliga auditoriets instämmande stön och hånskratt). Alla som kritiserade feminismen eller feministiska förgrundsgestalter var, om man fick tro frk Faludi, ute i skumma syften. Till på köpet hade också några konservativa amerikaner med anknytning till det republikanska partiet startat en tidskrift med namnet *Hillary Clinton Quarterly* i syfte att sprida för fru Clinton pinsam information.

Vad Faludi inte låtsades om var, att det demokratiska partiet givit ut en motsvarande tidskrift med namnet *Dan Quayle Quarterly*, givetvis med syftet att smutskasta förre vicepresidenten.

Den välinformerade amerikanska tidskriften *The American Spectator* hade i sitt oktobernummer 1992 en avslöjande artikel om Faludis bok – och om några av de journalistiska metoder hon tillgripit i det förflutna.

Artikelförfattarinnan Mary Eberstedt påpekar, att Faludi gör sig skyldig till en rad motsägelser, halvsanningar och regelrätta lögnen i *Backlash*. I sin diskussion om riskerna med graviditet för kvinnor som är äldre än 35 år gör Faludi så gällande, att "kvinnor under 35 numera föder barn med Downsyndromet (d v s mongoloida barn) i högre utsträckning än kvinnor över 35."

Detta argument, som tycks tala för att kvinnor först bör påbörja en yrkeskarriär utanför hemmet och först därefter – om tiden medger – sätta barn till världen, är dock falskt.

Eberstadt konstaterar, att det inte finns någon medicinsk expertis som bekräftar Faludis påstående.

Överhuvudtaget synes Faludis teori om ett "bakslag" för kvinnorörelsen under 1980-talet vara dåligt underbyggd, vilket en rad internationella och svenska exempel visar. Men Susan Faludi och andra militanta feministerna kanske inte tycker att de behöver ta så stor hänsyn till en så typisk "manlig" företeelse som sanningen...

Östbesök i Israel

Två presidenter från länder i det forna Sovjetunionen har under årets första månader besökt Israel. Det första muslimska statsöverhuvudet sedan Egyptens president Anwar Sadat kom på besök på 1970-talet som besökte den judiska staten var Kirgisien statspresident Akaev. Han var dessutom den förste Israel-besökaren från en f d sovjetisk centralasiatisk republik. Akaev avslutade sitt besök med att tillkännage, att Kirgisien kommer att öppna en ambassad i Jerusalem.

Det finns faktiskt blott två stater – Costa Rica och El Salvador – som har ambassader i Jerusalem (de övriga finns i Tel Aviv).

Också Ukrainas president Leonid Kravtjuk har besökt Israel och talat i det israeliska parlamentet Knesset. Under Kravtjuks besök enades de båda länderna bl a om att upprätta reguljära flygförbindelser. Kravtjuk har tidigare å det ukrainska folkets vägnar bett om ursäkt för jedeförföljelser under det andra världskriget.

(*Shalom över Israel, Sverige*)

Syrien kemrustar

Västliga underrättelseskällor har uppgivit, att det största upplaget av kemiska vapen i Mellanöstern finns i den hårda diktaturen Syrien. "Man talar mycket om Irak", uppger källorna, "men det verkliga hotet mot Israel är Syriens våldsamma upprustning".

Giftgas i Angola

Contra har tidigare beskrivit, hur den kommunistiska MPLA-regimen i Angola fuskade till sig en seger i parlaments- och

presidentvalen i slutet av september och hur MPLA därefter anställde blodiga massakrer på anhängare av de oppositionella rörelserna UNITA och FNLA i huvudstaden Luanda. Sedan tidigare har det varit känt, att MPLA inte bara använt sig av som mest ca 60 000 kubanska soldater i kriget mot rebellerna – man har också bedrivit kemisk krigföring.

Martyrernas röst, organ för missionen med samma namn, hänvisar i nr 1 1993 till att en f d östtysk officer vid namn Usa Silge som medarbetare i den tyska hjälporganisationen Cap Anamur under flera månader varit sysselsatt med att desarmera minor i Angola. I en provins påträffade Silge sovjetiska giftgasgranater innehållande fosgen. Östtysken menade sig också i ett övergivet skyddsrum som tillhört kommunistregimen ha funnit senapsgas; fosgen och senapsgas användes bl a i den kemiska krigföringen i det första världskriget.

Enligt Silge kan de kemiska stridsmedlen eller de stora, obevakade lagren av raketbränsle tränga in i grundvattnet eller i flodsystemen, något som även skulle kunna ge fatala följdverkningar också i det angränsande Namibia. Medarbetarna i Cap Anamur har desarmerat drygt 10 000 sovjetiska minor i Angola, bl a av typ TM-46 och TM-47. Experter anser att ca 20 miljoner minor av olika slag kan vara utspridda över hela Angola, medan tusentals ton ammunition finns lagrade. Enligt Uwe Silge har de kommunistiska myndigheterna, som är bland de mest korrupta i världen, helt struntat i befolkningens säkerhet. Guvernören i provinzen Cunene har vidare beslagtagit biståndssändningar för att kunna fortsätta med sitt eget lyxliv.

En gång skall guvernören ha beslagtagit 18 bilar som Unicef skänkt. Tio sålde han till Namibia och resten fördelade han bland sina MPLA/vänner. Enligt *Frankfurter Allgemeine Zeitung* den 26 januari 1993 sökte guvernören i fråga även lägga vagnarna på Cap Anamurs 20 last- och terrängfordon, men det gick om intet därför att hjälporganisationen i sista stund lyckades rädda fordonen över till Namibia.

MPLAs Angola har som bekant tillhört Sveriges mest populära programländer för ulandsbistånd.

Flykt till friheten

Den 6 april i år kapade två affärsmän från den kommunistiska Folkrepubliken Kina ett kinesiskt affärsflygplan till Taiwan.

Huang Shu-kang och Liu Pao-tsai kapade en Boeing 757 från China Southern Airlines för att komma ifrån den korruption som råder på det kinesiska fastlandet.

– De kommunistiska tjänstemännen är rika men de flesta människor (på fastlandet) lider fortfarande under den kommunistiska diktaturen, förklarade Huang i ett skriftligt uttalande som han offentliggjorde när planet tagit mark i Taiwan.

– Jag skulle hellre dö för mina ideal än leva ett liv utan mening, framhöll kaparen Huang vidare. Båda kaparna förklarade att de var "frihetsökare" och hoppades, att de inte skulle bli bestraffade för sin gärning. Taiwans justitieminister Ma Ying-jeou sade emellertid att flygkapning är ett allvarligt brott, oavsett vilket motiv som ligger bakom, och att kaparna kommer att åtalas i enlighet därmed. Det var 1988 som en liknande incident inträffade, då Lung Kuei-yun och Chang Ching-kuo kapade ett kommunistkinesiskt inrikesplan till Taiwan. De dömdes till tre år och sex månader i fängelse på Taiwan.

(*The Free China Journal, Taipei*)

Kim Young-sam tar över i Sydkorea

Segrare i Sydkoreas presidentval blev den förre oppositionelle politikern Kim Young-sam, som med klar marginal besegrade de viktigaste medtävlarna Kim Dae-jung och Chung Juyung; den senare har ett förflutet som ledare för storföretaget Hyundai.

Den 65-årige Kim väckte uppståndelse då han för ett par år sedan lät sitt liberala reformparti uppgå i det mer konservativa regeringspartiet DLP (Demokratiska liberala partiet). Tidigare var Kim känd som en av Sydkoreas ledande dissidenter, som ett flertal gånger placerades i husarrest av auktoritära presidenter som Park Chung Hee och Chun Doo Hwan. Kim började sin politiska karriär omedelbart efter Koreakrigets (1959–1953) slut; 1954 blev han landets yngste parlamentsledamot någonsin.

Vid installationsceremonin i Seoul den 25 februari lovade Kim Youngsams att bygga upp "Det nya Korea" utan korruption och med sikte på ett framtida enande av Koreahalvön. Bland gästerna vid installationen märktes tre tidigare presidenter – Choi Kyu-hah (1979–1980), Chun Doo-hwan (1980–1986) samt Roh Taewoo (1988–1993). Det var den senare som initierade den stora demokratiseringsprocess som fortfarande pågår.

En av president Kims första åtgärder efter tillträdet var att tillkännage en massamnesti som verkligen gör skäl för namnet – han förklarade, att 40 000 fångar, både säkerhetsfångar och vanliga kriminella, skulle frigges. Det är tradition i Korea att politiska ledare ger fångar amnesti för att visa prov på good-will. Kim Young-sams amnesti var den största amnestin i den koreanska historien.

Ett prov på den stora prestige Kim åtnjuter gav han för redan före sin installation i presidentpalatset Blå huset, då han lyckades övertala riksbankschefen att sänka räntan i landet.

(*Aktuellt om Korea, Stockholm*)

Kim Il-sung mår illa...

Enligt den sydkoreanska nyhetsbyrån *Yonhap* har den nordkoreanske diktatorn Kim Il-sungs livläkare sänts iväg till Kina för att inhandla mediciner, enligt uppgift därför att Kim lider av kranskärlsproblem. Något som inte är helt ovanligt för 80-åringar (Kim Il-sung är född 1912 och har styrt Nord sedan 1945).

Sedan många år tillbaka har Kim Il-sung dessutom haft en enorm tumörlik utväxt i nacken, men denna tycks vara av godartad karaktär.

Chris Hani - en fredskämpe?

Kravaller utbröt i Sydafrika efter mordet på Chris Hani, som samtidigt uppbar ledande poster i Sydafrikas kommunistiska parti (SACP) samt Afrikanska nationalkongressen ANC. I massmedia, inte minst i Sverige, presenterades Hani som en förkämpe för fred och frihet i Sydafrika.

Contra tar givetvis avstånd från mordet, som äventyrat demokratiprocessen i landet, liksom från varje form av politiska mord och terrorism. Samtidigt kan vi inte underlåta att informera om, att Chris Hani tillhört de stalinistiska ledare i SACP och ANC som motsatt sig samarbete med de reformsinnade vita myndigheterna och gång efter annan manat till väpnad kamp och bojkott av dialogen med det regeringsbärande Nationella partiet under president F W de Klerk.

Chris Hani blev helt enkelt ett offer för det politiska våld han själv förespråkade och bidragit till att underblåsa.

Clintons budget en ekonomisk katastrof

När Bill Clinton vann det amerikanska presidentvalet i november i fjol, var svens-

ka s k experter rörande överens om att den politik som kunde förväntas av den nya administrationen i Washington – höjda skatter, högre offentliga utgifter och satsning på infrastruktur – skulle få fart på den stagnerande amerikanska ekonomin. Det ansedda institutet *Heritage Foundation* har, liksom nyliberala och konservativa bedömare, en annan uppfattning.

Även om Clinton redan brutit flera valloften, finns det tyvärr få tecken som tyder på att han inte ämnar svika löftet om att höja skatter till ett sammanlagt värde om 150 miljarder US dollar de närmaste fyra åren. I själva verket tyder det mesta på att det kan bli högre skatteökningar än så.

Daniel J Mitchell, forskare vid John M. Olin-institutet, skriver i *Heritage Foundations* nyhetsbrev *The Backgrounder* (nr 925) att höjda skatter är ett politiskt och ekonomiskt misstag av betydande dimensioner. Det finns flera skäl till detta:

- Högre skatter kommer att ge upphov till ytterligare federala utgifter. För varje ny skattedollar sedan 1947 har utgifterna ökat med 1,59 dollar.

- Högre skatter kommer att förhindra ekonomisk tillväxt. Stora skatteökningar under presidenterna Herbert Hoover, Jimmy Carter och George Bush hämmade ekonomin, medan John Kennedys och Ronald Reagans skattesänkningar medförde ekonomisk expansion.

- Högre skatter kommer att krympa skattebasen och minska skatteintäkterna. Ett exempel på detta, hävdar Mitchell, var Bushs rekordartade skattehöjning 1990, vilken var ämnad att tillföra finansdepartementet miljarder dollar och stimulera tillväxten. I stället blev motsatsen fallet – ökningen av skattebördan bidrog till att skapa en ekonomisk recession, och vidare gick 3,25 dollar i skatteintäkter på varje dollar som skulle tillföra skattkistan nytt kapital om intet...

- Högre skatter kommer att resultera i större federala budgetunderskott. Amerikanska skattehöjningar genomfördes 1982, 1984, 1987 och 1990. Varje gång hävdade apologeterna att underskottet skulle krympa. Men varje gång steg underskottet påföljande år.

Även om skattehöjningarna skulle reducera budgetunderskottet, hävdar Mitchell, skulle högre skatter ändå vara fel modell. Orsaken är, att budgetunderskottet endast är ett symptom på ett större problem – överdimensionerade federala utgifter.

Frihet eller dyrkan?

Kommunismens fall har medfört ett ökat intresse världen över för marknads- och frihetsrelaterade ideologier. Bland dessa är väl nyliberalismen mest känd, men det finns också andra. Den mest intoleranta av dessa är objektivismen, som skapades av Ayn Rand och vars mest särpräglade uttryck är Ayn Rands tegelstensroman *Och världen skälvde* (Atlas Shrugged) – boken kom ut på svenska i tre band på Timbro förlag 1986.

Rand föddes i Sankt Petersburg 1905 men kom till USA på 1920-talet, där hon efter några år etablerade sig som en skönlitterär författarinna. Hon dog 1982.

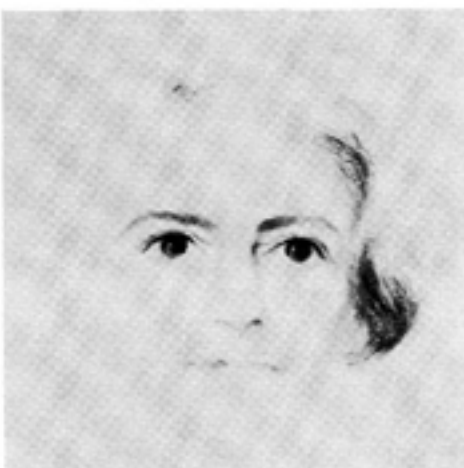
Att säga att Ayn Rand är kontroversiell är ett understatement. Hon avskys av liberaler och vänsteranhängare i allmänhet på grund av sitt stenhårda försvar för kapitalismen och egoismen, medan reaktionerna är mer blandade på högerkanten. Rands tänkande, som alltså sammanfattas med termen *objektivism*, innehåller allmänt gods som alla borgerligt inriktade bedömare måste sympatisera med – exempelvis försvar för frihet, skaparkraft och ett fritt näringsliv. Statsmaktens enda uppgift är, skriver den objektivistiske debattören Filip Lundberg i *Contra* nr 2 1993, "att försvara individens liv, frihet och egendom gentemot interna och externa hot".

Varför är då objektivismen kontroversiell också bland icke-socialister? Svaret står sannolikt huvudsakligen att finna i lärans kompromisslösa ateism och avståndstagande från den kristna moralen. Rand förkastar emfatiskt Kristi ideal om envar som sin broders tjänare. John Galt, hjälten framför andra i *Och världen skälvde*, säger:

"Jag svär vid mitt liv och min kärlek till det att jag aldrig skall leva för en annan människas skull, ej heller be en annan människa leva för min."

Klassisk recension

Objektivismens kritiker brukar ibland hävda att Rands tänkande är elitistiskt och nästan gränsande till nationalsocialismen. I en klassisk recension i den konservativa amerikanska tidskriften *National Review* den 28 december 1957 skrev tex Whitta-

Ayn Rands tänkande är kontroversiellt bland icke-socialister p g a lärans ateism och avståndstaganden från den kristna moralen.

ker Chambers under rubriken "Storasyster ser dig":

"Från nästan vilken sida som helst i *Atlas Shrugged* kan en röst höras, utifrån smärtsam nödvändighet, kommenderande: 'Till en gaskammare – gå!' Samma oflexibla självrättfärdighet resulterar också (i total avsaknad av någon form av befriande humor), i udda extravaganter... detta dollartecken, till exempel."

(Dollartecknet blir i Ayn Rands *magnum opus* till en strålande frihetssymbol, och man frestas tro att författarinnan i valet av denna symbol varit ute efter en tämligen naiv, provocerande effekt).

Vad Chambers syftar på när han nämner "gaskammare" är förmodligen den otåliga intolerans som löper som en röd tråd genom det recenserade romanverket. Ty att påstå att objektivismen liknar nazismen är en mycket grov överdrift. Tvärtom uppbyrs ideologin av ett passionerat motstånd mot auktoritära ideal.

Däremot har objektivismen betydligt svårare att försvara sig mot anklagelser om inflytande från den tyske filosofen Friedrich Nietzsche. Kanske är det i synen på religionen i allmänhet och kristendomen i synnerhet som likheterna mellan Nietzsche och Rand klarast framträder. Nietzsche skrev i verket *Anti-Krist*, som utkom året före hans död (1888):

"Jag fördömer kristendomen, jag anför mot den kristna kyrkan den mest fruktansvärda anklagelse som någon åklagare någonsin uttalat. För mig är den den mest extrema tänkbara formen av korruption, den har haft viljan till den yttersta korruption som är möjlig att fatta."

För Nietzsche var allt som kunde förknippas med svaghet av ondo, och den yttersta förnekelsen av viljan till makt och självhävdelse som filosofen såg som det fundamentalt sunda och goda i människan var naturligtvis Kristi offerdöd på korset. Detta är också exakt Ayn Rands inställning. I hennes litterära produktion finns inga uppriktigt troende kristna, utan de gestalter som talar uppskattande om Gud och religion i *Och världen skälvde* tillhör alla de föraktliga "roffarna", vilka brukar den religiösa tron som något slags feigt skydd undan den heroiska verkligheten.

Rand låter exempelvis John Galt i sitt stora, men ack så långgrandiga, tal (i den svenska upplagan 76 sidor långt) säga:

"Den gud ni hyllar i er hjälte dyrkande kult, denna symbol av vanmakt – den födde understödstagaren – är er bild av människan och det värdemått efter vilket ni försöker forma er själ."

Faktum är att det också finns paralleller mellan objektivismen och marxismen: ateismen och därmed avskyn för den kristna tesen om en arvssynd som alla människor är delaktiga i, materialismen, fanatismen samt synen på människan som ett dynamiskt kraftcentrum i den materiella tillvaron.

"Objektivismens Jackie Collins"

Ayn Rands genombrottsverk blev *We the Living* (De levande), som är en kärlekshistoria som utspelas mellan två unga människor i skuggan av den ryska revolutionen. Romanen kom ut 1936 och är en skakande och rörande uppgörelse med kommunismen i en tid då de totalitära ideologierna höll en stor del av världen i ett järngrepp. Det skall sägas att Rands verk varit en nagel i ögat på både röda och bruna diktatorer.

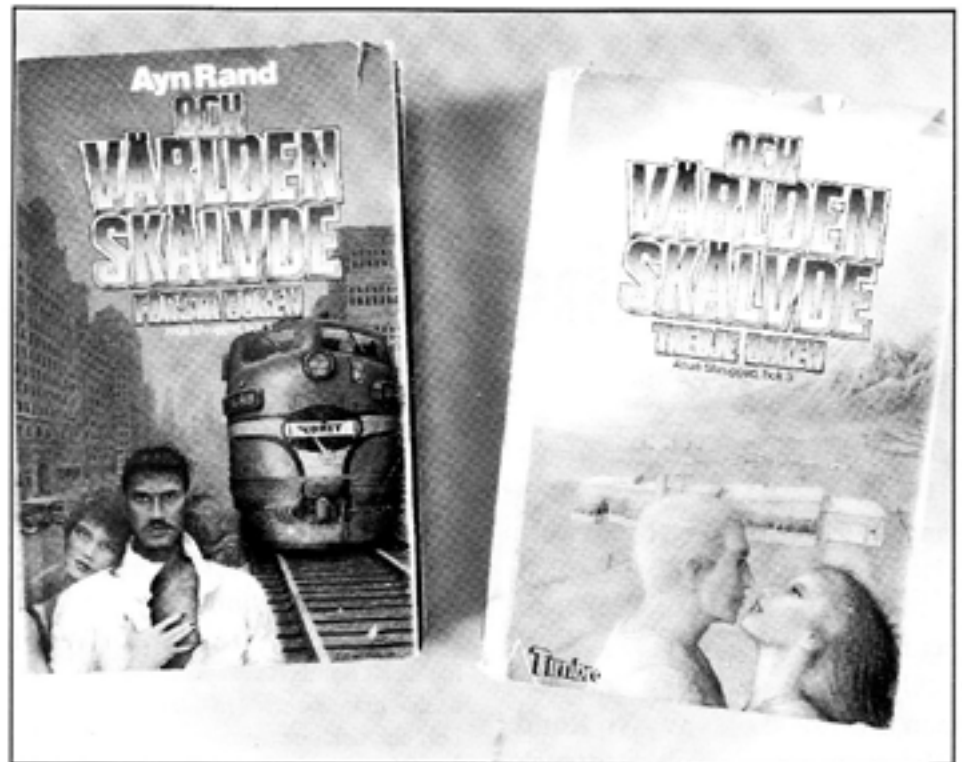
1943 publicerades *The Fountainhead* (Urkällan), en idéroman som handlar om en arkitekt vars passion är att rita byggnader – i vanlig ordning väver Rand in en skickligt berättad kärlekshistoria i sin skildring, en vana som givit henne ryktet som "objektivismens Jackie Collins". Denna bok uppges vara den första som pläderar för den rationella självskheten som en grundläggande dygd.

The Fountainhead blev sedan till en film med Gary Cooper i huvudrollen, på svenska kallad Pionjären.

Men det var 1957 som Ayn Rands roman *Atlas Shrugged* kom ut i USA. Det var inte bara en roman, utan i själva verket ett politiskt-ideologiskt manifest för objektivismen. Här förklarade författarinnan, att människan endast existerar för sin egen skull och att hennes strävande efter lycka innebär den högsta moraliska norm. Ingen skulle offra sig för andra, men ingen skulle heller få offra andra för sin egen skull.

Allting som förnekar människans heroiska rationalitet och frihet – det må sedan vara religion, kollektivism eller altruism – fördöms, och det kristna korset avfärdas av Rand som "symbolen för idealets offer till icke-idealet". I korsets ställe hävdas dollartecknet.

Det enda för Rand och objektivismen tänkbara politiska alternativet till "roffarnas" svagsinta misch-masch är den otämjda laissez-faire-kapitalismen, och de egenskaper Rand mest värdesätter är t ex aggressivitet, egoism, energi, rationalism och självrespekt. Rand själv förklarade utan

Romanen *Atlas Shrugged* är inte bara en roman, utan i själva verket ett politiskt-ideologiskt manifest för objektivismen.

falsk blygsamhet: "Jag utmanar två och ett halvt tusen års kulturell tradition."

Storsäljare

Atlas Shrugged blev snabbt en storsäljare och hade sålts i över en miljon exemplar redan inom ett par år. Verket utmärks av en kraftfull prosa och en spännande handling – detta om man står ut med det i mitt tycke ganska tröttnande politiska budskap som trumpetas ut från varje sida i boken (1460 sidor i den svenska upplagan).

Romanen mottogs med blandade känslor av den amerikanska högerörelsen. Whitaker Chambers förödande recension har nämnts; recensionen vägrade desutom särskilt tungt eftersom Chambers ju var den avhoppade kommunist som blivit det konservativa USA:s hjälte sedan han avslöjat Alger Hiss som sovjetisk agent.

Det fanns dock andra amerikanska konservativa som försvarade Rand, bland dem professor E Merrill Root vid Earlham College, vilken förklarade Rands bok som ett mästerverk. En annan känd bedömare på högerkanten som berömde boken var John Chamberlain. Trots bokens "dogmatiskt etiska hårdhet", menade Chamberlain, förtjänade Rand konservativt stöd eftersom hennes ekonomiska insikter var "magnifika" – hon hade bättre än många andra insett sambandet mellan kapitalism och frihet.

Andra instämde emellertid med Chambers, bl a den konservativa tänkaren Russell Kirk som menade att Rand företrädde en "bakvänd religion". Medan Kirk delade Rands stöd för fritt företagande och negativa syn på kollektivism och socialism, deklarerade han att samlande av rikedomar (som Rands hjältegestalter med stort nöje ägnar sig åt) helt enkelt inte var "existensens hela syfte", Frank Meyer och Garry Wills var ännu skarpare i sin kritik.

Så kom det sig då att Ayn Rand och hennes objektivism blev utfrysade ur den gemenskap som författarinnan utan tvivel ville bli en del av – den amerikanska högerörelsen, som visserligen delade hennes kapitalism men tog avstånd från hennes ateistiska fanatism. *National Reviews* grundare, William F. Buckley, Jr, skrev i början av 1960-talet träffsäkert att Rands "uttorkade filosofi" inte överensstämde med "den konservatives betoning av transcendenten" och att Rands råa ideologiska nit var i grunden osmakligt.

Ayn Rand å sin sida förklarade 1964 att *National Review*, det mest inflytelserika av amerikanska konservativa organ, var "den värsta och farligaste tidskriften i Amerika" med sin blandning av religion och kapitalism.

Dyrkar Rand

Jag kan inte se annat än att det ligger mycket

i Kirks och Buckleys kritik. På goda grunder kan nämligen objektivismen – trots att ateism och rationalism tillhör ideologins viktigaste element – liknas vid en uppenbarelseligion. I tidernas begynnelse uppenbarades enligt den objektivistiska traditionen *Sanningen* för Ayn Rand. Emedan objektivisterna inte tror på existensen av någon gud, är det inte så lätt att få klart för sig precis *varifrån* denna sanning kommer.

Något man definitivt inte kan anklaga Rand för är att teckna sina romanfigurer med störande nyansering. Hjältarna i *Och världen skälvde*, t ex John Galt, Dagny Taggart och Hank Rearden, är alla vackra, smärta och beslutsamma, ja helt lysande exemplar av människosläktet. De är destinerade av den försyn Rand inte erkänner men som uppenbarligen ändå på något underligt sätt finns där, att rädda den förvekligade mänskligheten från en säker undergång.

Och skurkarna - "roffarna" (*the looters*) - är alla ömkliga varelser, genomkorruperade lättingar med den märkliga förmågan att i alla lägen se blekfeta och slappa ut. Hjältarnas förtjänster är obegränsade, skurkarnas nedrighet bortom allt förnuft. Slutligen räddas världen genom att hjältarna bestämmer sig för att komma ned från det motståndsnäste Galt har etablerat i Klippiga bergen och låta den arma mänskligheten få del av deras överlägsna förmågor som affärsmän ("krämare" säger Rand vällustigt) och industridkare.

Och visst - John och Dagny får varandra på slutet...

Det är när Rand låter Galt avvisa varje form av auktoritetstro – i sig ett sympatiskt budskap – som den objektivistiska trons kanske största motsägelse kommer till uttryck. I sitt stora radiotal säger nämligen huvudpersonen:

"...den mest föraktliga formen av självförnedring och självförstörelse är att underordna sitt intellekt någon annans intellekt, att acceptera en annans auktoritet över ens egen hjärna, att acceptera hans försäkringar som fakta, hans påståenden som sanning..."

Så långt John Galt. Men vad är det hans anhängare i boken gör? Jo, de underordnar sig själva Galts förment lysande auktoritet och dyrkar honom som världens frälsare. Och vad gör objektivisterna? Jo, de dyrkar Ayn Rand som den enda sanna auktoriteten, den största filosofen i världshistorien sedan Aristoteles!

Ingen massideologi

Objektivismen lär aldrig bli någon massideologi, och jag tror främsta skälet härtill helt enkelt är lärans allmänna intolerans. Ty den egna ideologin, förklarar objektivisterna, är inte något "smörgåsbord" som man kan förse sig ifrån utan vidare: "Allt eller inget", lyder deras stridsrop. Och däri ligger naturligtvis objektivismens största svaghet. Dess nära nog totala brist på smidighet skrämmer lätt personer, vilka annars mycket väl hade kunnat bli anhängare. I

stället för att försöka jämka samman snarlika koncept tar objektivisterna fasta på det som skiljer.

För visst har den objektivistiska läran tilltalande drag. Några av dessa har redovisats ovan. Dessutom kanske man inte skall stirra sig blind på *Och världen skälvde* trots dess centrala plats i den objektivistiska teologin. Rand har t ex också skrivit den lilla romanen *Anthem* (Hymn), som har allt som storverket inte har - fåordighet, lågmäldhet och poetisk enkelhet. Kan rekommenderas.

I en rad filosofiska skrifter med namn som *The Virtue of Selfishness*, *The Romantic Manifesto*, *Capitalism: The Unknown Ideal* samt *The New Left: The Anti-Industrial Revolution*, tar vidare den bitska fru Rand upp tänkvärda temata. Hennes syn på vänstern och miljörelsen finns all anledning att instämma i.

Ayn Rands böcker har inte utan skäl sålts i miljonupplagor världen över på ett tiotal språk. Detta är helt välförtjänt, eftersom vi har att göra med en betydande litterär gestalt. Men objektivismen är enligt min mening en olycklig ideologisk konstruktion som vi kunnat vara utan. □

Fotnot: Den som önskar ytterligare information om objektivismen och Ayn Rand ur ett odelat positivt perspektiv eller vill köpa objektivistisk litteratur kan vända sig till Objektivistisk skrifterserie, c/o Samuelsson, Finningevägen 5B, 645 40 Strängnäs.

Contra-bekant premiärminister

Minns ni intervjun med den kristdemokratiska estniska politikern Mart Laar i *Contra* nr 5 1990? Laar presenterades då av under-tecknad som "en typisk exponent för den nya intellektuella politikersort som börjat framträda i Östeuropa, skäggig, frispråkig och antikommunistisk".

Som den i baltiska frågor insatte *Contra*-läsaren naturligtvis redan vet, är den 32-årige Laar numera premiärminister i Estland. I den egenskapen framträdde han som talare jämte sin svenske kollega som regeringschef, Carl Bildt, vid det årliga firandet av Estlands nationaldag i Stockholms konserthus den 21 februari.

När jag intervjuade Laar 1990 var han på Timbro förlag för att lägga sista handen vid ett bokmanus om "skogsrövdernas" väpnade frihetskamp i de estniska skogarna. Av detta manus har nu blivit en på amerikanskt förlag publicerad och allmänt prisad bok.

I intervjun för tre år sedan sade Laar bl a:

"Världen har Reagan att tacka för öppningen i sovjetssystemet mer än Gorbatsjov", och han gjorde också följande intressanta jämförelse: "De undertryckta baltiska folken har mycket gemen-

samt med Tredje världens folk som varit utsatta för främmande kolonialism och ockupation. Jag kan som exempel här nämna Tibet, Angola och Kambodja. "Detta är något man bör ha i minnet när man bedömer de svårigheter som nyligen frigjorda östeuropeiska och f d sovjetiska nationer har.

Laar var exempelvis mycket intresserad av att närmare studera anklagelser om att de kubanska och sovjetstödda trupperna i Angola använt kemisk krigföring mot UNITA-gerillan. Han uppgav vidare, att kristdemokraterna i Estland hade mycket goda förbindelser med Dalai Lamas tibetanska exilregering.

Mart Laar sade sig slutligen ha ett effektivt sätt att under sovjet-tiden ta reda på vad som verkligen dolde sig bakom tidningarnas utrikessidor:

"Jag har helt enkelt vänt på alla uppgifter jag sett..."

Vilket ibland torde vara en gångbar metod även beträffande svenska massmedier.

Tommy Hansson

Vänsterns hatobjekt

Nu när kommunismen har kollapsat är det på tiden att hjältarna och hjältinnorna, som avslöjade verkligheten bakom den marxist-leninistiska ideologin under de senaste 60 åren, hyllas. Deras lidande ger en uppfattning om det skrämmande inflytande vänstern och kommunismen haft på vad som publicerades om Sovjetunionen, Kina och andra kommunistiska stater.

Max Eastman (1883–1969), amerikansk författare och ex-trotskist, var en av de som häftigast angreps av Stalin-vännerna. Han beskrevs bl a som "en pennans bandit" och en "penngangster". Bland hans böcker kan noteras *The End of Socialism in Russia* (1937) och *Reflections on the Failure of Socialism* (1955), båda hatade av vänstern. På svenska finns *Socialismens kris och Stalins Ryssland* (1941) och *Socialismens fiasko* (1956).

William Henry Chamberlain (1897–1969) var amerikansk utrikeskorrespondent i Sovjetunionen 1922–1934. Han började som en beundrare av den ryska revolutionen. 1934, efter hemkomsten till USA, började han skriva böcker om sina erfarenheter: *Russia's Iron Age* (1934) och *The Russian Revolution* (1935).

Berömda författare

Den berömda amerikanske författaren John Dos Passos (1896–1970) började som socialist. När han blev alltmer konservativ förklarade vänstern det med att hans författarskap var "på nedgång". Bland hans senare böcker finns *The Theme is Freedom* (1956), *Midcentury* (1961) och *Occasions and Protests* (1964).

Här är ett exempel på kommunistiska synpunkter på den senare Dos Passos: "Som fransmannen Celine hatar Dos Passos kommunisterna eftersom han hatar den mänskliga rasen. Det är skrämmande att se hur

litet verklig mänsklighet det finns i hans böcker. Han känner en sadistisk njutning när han beskriver människor när de är som smutsigast, ondast och mest degenererade."

Den franske ex-kommunisten Boris Souvarine hörde till de av vänstern mest hatade. Särskilt avskydd var hans bok *Sta-*

Professor James Burnham var länge en av de ledande trotskisterna i USA, men lämnade vänstern vid Andra världskrigets utbrott.

lin: A Critical Survey of Bolshevism (originalt på franska, på engelska 1939).

De som lämnade partiet

Freda Utey (1898–1978) gav 1940 ut boken *The Dream We Lost*. Den var kritisk mot Sovjetunionen och tegs därför ihjäl av världspressen. Utey var övertygad kommunist. Hon t o m utvandrade till Sovjetunionen och gifte sig med en ryss, som senare försvann i Stalins utrensningar.

Den kanske mest avskydde ex-kommunisten under efterkrigstiden var Whittaker Chambers (1901–1967). Han avslöjade, tillsammans med den unge kongressmannen Richard Nixon, den amerikanske diploma-

ten Alger Hiss som spion för Sovjetunionen. Chambers hade blivit medlem av det amerikanska kommunistpartiet (CPUSA) på 1930-talet.

Avslöjandena av Hiss ledde inte till att denne fälldes i domstol för spioneri, eftersom brottet var preskriberat. Hiss dömdes dock till fängelse för mened. Resten av sitt liv bedyrade den numera framlidne Hiss sin oskuld, men hans skuld är till fullo bevisad. Chambers, som arbetade som journalist på tidskriften *Time*, gav 1952 ut sin mest berömda bok, *Witness*, där han berättar om sin bakgrund (han kom ur mycket fattiga förhållanden) samt om Hiss och dennes beskyddare inom den amerikanska vänstern.

Avskydd av vänstern var också författaren och journalisten Eugene Lyons (1898–1985), vilken liksom Chamberlain hade arbetat som journalist i Moskva. Han kom dit som vänsteranhängare men åkte därifrån som övertygad antikommunist. Hans bok *The Red Decade* (1941) om 1930-talet som vänsterintellektualismens blomstringstid är en klassiker.

De konservativa

Frank Meyer (1909–1972) var i sin ungdom medlem av kommunistpartiet. Han blev sedermera en av de ledande konservativa ideologerna i USA. Hans bok *The Making of Communists* (1961) ger en inträngande skildring av den kommunistiska indoktrineringens teknik och kommunisternas organisationskicklighet.

Professor James Burnham (1905–1985) var länge en av de ledande trotskisterna i USA men lämnade vänstern vid Andra världskrigets utbrott. Inom amerikansk konservatism blev han en framstående ideolog och utrikesexpert. Tre av hans mest kända böcker finns på svenska: *Direktörernas revolution, Kampen om världen* och *Kommunismens kommande nederlag*. Den senaste av dessa har i dag en titel med närmast profetisk klang.

I Västeuropa lämnade många intellektuella kommunismen mot slutet av 1940-

talet. Bland dem fanns Arthur Koestler, Ignazio Silone, Stephen Spender och André Gide. De gav 1950 ut boken *The God that Failed* (Vi trodde på kommunismen), som blev vägledande för kritiker av den kommunistiska ideologin.

I England gick Douglas Hyde ur kommunistpartiet 1948 efter ett antal år som aktiv partimedlem och nyhetschef på partitidningen *Daily Worker*. Hans första bok, *I Believed*, skildrar uppgörelsen med kommunismen. Han skrev sedan en lång rad böcker om utrikespolitik.

Elisabeth Bentley (t v) spionerade för Sovjet, men blev amerikansk dubbelagent.

De vittnade

En av de mest hatade avhopparna i USA var Elisabeth Bentley. Hon gick med i CPUSA 1935 och fick tre år senare order av Moskva att gå under jorden. 1938–1945 spionerade hon för den sovjetiska underrettelsetjänsten GPU. 1945 vände hon sig till den amerikanska säkerhetstjänsten FBI, som bad henne fortsätta sitt arbete, men nu som dubbelagent.

1947 kom hon in "från kylan" och vittnade för en *federal grand jury* om sitt spioneri för ryssarna och samarbetet mellan KGBs föregångare GPU och CPUSA. Bentley identifierade 43 regeringstjänstemän i Washington, som tillhörde den "underjordiska" delen av det amerikanska kommunistpartiet. Hennes bok om upplevelserna som rysk spion, *Out of Bondage*, blev en ögonöppnare för många amerikaner.

Louis Francis Budenz föddes i Indianapolis 1891 och gick med i CPUSA 1935. Han blev redaktör för partiets tidning *Daily*

Worker 1941, och när han lämnade partiet 1945 hade han, även om han inte tillhört politbyrån, deltagit i en rad sammanträden. Hans avhopp blev ett hårt slag för partiet. Hans böcker *The Cry is Peace*, *Men Without Faces* och *Techniques of Communism* väckte stor vrede i vänsterkretsar.

Bella Dodd, född i Italien, hade studerat vid Columbia och New York University och gick med i CPUSA 1943 och uteslöts 1949. Hennes bok *School of Darkness* (1950) är en skrämmande skildring av kommunistisk infiltration på undervisningsområdet i USA.

De riskerade sina liv

Till de västliga avhopparna från kommunistpartierna kan läggas författarna till de mest uppmärksammade böckerna, pionjärböckerna vilka avslöjade stalindiktaturen: Walter Krivitskijs *I Was Stalin's Agent* (1940), Victor Serges *From Lenin to Stalin* (1937) och Vladimir Petrovs *It Happens in Russia* (1941).

1944 hoppade Viktor Kravtjenko av under ett besök i USA. Två år senare kom hans bok *I Chose Freedom* (Jag valde friheten), som gavs ut på svenska 1947. Kravtjenko hittades död i sin lägenhet i New York 1966. Det ansågs vara självmord. Men Kravtjenko var liksom andra avhoppare på KGBs "lista över efterlysta" dömd till döden.

Igor Gouzenko var chifferexpert på sovjetiska ambassaden i Ottawa när han 1945 lämnade sovjetkommunismen. Hans bok om avhoppet och tillståndet i Sovjet, *The Iron Curtain*, kom ut 1948. Gouzenko dog vid 63 års ålder i hemmet utanför Toronto. Han var också dömd till döden av KGB men dog en naturlig död.

Oksana Kasenkina, en ukrainsk lärarinna knuten till sovjetiska ambassaden i Washington, flydde 1948 genom ett fönsterhopp. Hon skadades svårt men räddades på operationsbordet. Hennes skildring *Leap to Freedom* (1949) ger en bild av en människa med ett djupt tragiskt öde. Hon förlorade sin enda dotter i den av Stalin förorsakade svälten i Ukraina under 1930-talet. 1937 försvann hennes make i Stalins utrensningar, medan hennes ende son stupade under Andra världskriget. Till sin död 1960 trodde hon fast på "den totalitära kommunismens slutliga nederlag".

Grigorij Tokaev, professor i aerodynamik, hoppade 1947 av från Östtyskland där han var rådgivare åt det sovjetiska flygvapnet. I boken *Stalin Means War* (1951)

Den kanske mest avskydde ex-kommunisten under efterkrigstiden var Whittaker Chambers

skildrar han detaljerat det ryska förtrycket i den del av Tyskland som blev fritt 1990.

Nikolaj Kochhlov, som flydde från Sovjetunionen 1954, utsattes 1957 för ett mordförsök från KGBs sida. Han förgiftades i Frankfurt am Main av ett radioaktivt medel som lagts i hans kaffe. I *In the Name of Conscience* (1959) skildrar han sin flykt till friheten. Kochhlov, som alltså överlevde mordförsöket, är nu professor i Kalifornien.

Döden väntade...

Det har av naturliga skäl bara varit möjligt att här presentera ett fåtal av de mest kända avhopparna från kommunistpartier och från Sovjetunionen. För sin tro på frihet och demokrati har de utsatts för terror och förtal. Döden väntade i värsta fall de sovjetmedborgare som valde att fly till väst, eftersom de alla hamnade på KGBs dödslista. Många är avlidna nu, bortglömda i en aldrig sinande ström av nyheter.

Fem år av glasnost och perestrojka gav inte besked om de som flytt fortfarande hotas av döden. Men tiden bör nu ha kommit att minnas de modiga män och kvinnor som sade sanningen om det totalitära systemet i Sovjet och den totalitära marxismen, väl medvetna om vad de skulle utsättas för i form av förföljelser. Vi har också bli dessa att tacka för att det onda systemet i öst kollapsade.

Snart kan kanske de som alltjämt lever som avhoppare resa hem. □

Republikerna i f d Sovjet (4):

Georgien

När Sovjetunionen upphörde och ersattes av Oberoende Staters Samväld, OSS, var det fyra av de forna femton republikerna som inte anslöt sig till samväldet och som dessutom inte ansåg att de behövde begära utträde ur Sovjetunionen den formella vägen.

De betraktade sig som ockuperade av en främmande makt och återtog därför bara lagligen sin status som självständig nation. Dessa fyra länder var dels de tre baltiska staterna, men också Georgien, nere i Kaukasus.

Georgien var landet som försåg världen med Josef Stalin och Lavrentij Berija. Men också landet som Sovjetmakten aldrig tog kontrollen över. Det milda Medelhavsklimatet motsvarades på något sätt av en siciliansk mentalitet. Maffian kontrollerade det mesta och staten hade inte så mycket att säga till om. Inte ens den allsmäktiga Sovjetstaten var allsmäktig i Georgien, där en stor del av ekonomin var privatiserad redan under Sovjettiden. Privatiserad i den meningen att det var den organiserade brottsligheten som skötte affärslivet och industrin, inte staten.

Georgien ligger inte i Europa – med de traditionella gränserna Kaukasus och Ural. Men det brukade ändå räknas in det europeiska Sovjetunionen, inklämt mellan Stora Kaukasus i norr och Lilla Kaukasus i söder. Det är Stora Kaukasus som är den högsta bergskedjan av de två, bl a med Europas högsta berg (dock på den ryska sidan av gränsen) Elbrus på 5 642 meter, 800 meter högre än Mont Blanc.

Eftersom Stora Kaukasus är högre än Lilla Kaukasus räknas Georgien formellt till Asien. Men georgierna själva ser det knappast så. Landet har en lång kristen historia (kristendomen blev statsreligion i Georgien år 337) och har spelat en betydelsefull roll i den europeiska civilisatio-

nens utvecklingen. Den kristna världens centrum låg ju under nära tusen år bara på andra sidan Svarta Havet, vid Bosporen.

Erövrades av romarna

Georgierna kallar själva sitt land Sakartvelo efter en av de äldsta georgiska stammarna. Namnet Georgien (eller Grusien) används i omvärlden. Det namnet kommer från Sankt Georg (Sankt Göran, han med draken). Det var korsfararna som började använda namnet Georgien på 1200-talet, men landet hade veterligen inget med Sankt Göran att göra, annat än att han var ett högt aktat helgon i Georgien.

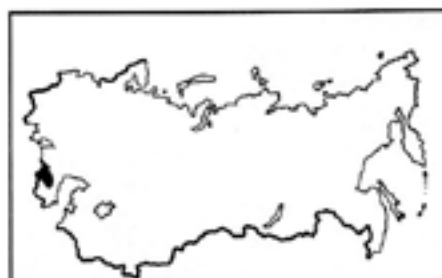
De första texterna på georgiska (som har ett eget alfabet) härstammar från 400-talet. Flera av de grekiska legenderna tilldrog sig i Georgien, Prometheus var t ex fjättrad vid sin klippa i just Kaukasus. Sedan dess har landet utsatts för en rad politiska omvälvningar. Armenien kontrollerade landet under första århundradet före Kristus.

Romarna erövrade under Pompejus landet år 66 före Kristus. Perserna härskade under delar av 400- och 500-talen, men Östrom bekämpade dem tidvis framgångsrikt. Mindre framgångsrikt var motståndet mot araberna som kunde utse en egen emir i Tbilisi, Georgiens huvudstad, år 655. Araberna lyckades dock inte behålla kontrollen över landet, som delades upp i flera små självständiga kungadömen.

Kung Bagrat III enade landet år 1008 och hans ättlingar härskade sedan i 200 år. På 1000-talet dök visserligen turkarna upp, men Georgien behöll sin självständighet. Under 1100-talet lade t o m den georgiske kungen David III under sig grannlandet Armenien, varigenom Georgien blev en regional stormakt.

Under 1200-talet var det så dags för Djingis Khans mongoler och 1386 drog Timur Lenk in i landet, som han besökte inte mindre än åtta gånger för att plundra och härja.

Under 1400-talet och fram till 1700-talet tävlade perser och turkar om inflyttandet, vilket tidvis öppnade möjligheter för

Yta: 69 700 km²

Folkmängd: 5,5 miljoner

Folkslag: Georgier 69%, armenier 9%, ryssar 7%, azerer 3%, osseter 3%, abchaser 2%.

Religion: Romersk katolsk och ortodox, en viss muslimsk minoritet.

Huvudstad: Tbilisi med 1,3 miljoner invånare.

lokala kungar att ta kontrollen över landet. De kristna georgierna samarbetade gärna med ryssarna mot turkarna, vilket medförde att landets västra delar 1801 föll under den ryske tsaren Alexander I.

Stora delar av landets östra delar blev en del av Ryssland 1810, varefter också den självständiga georgiska kyrkan införlivades med den ryska ortodoxa. Senare har dock den georgiska kyrkan återvunnit sin självständig och den spelade en viktig roll i frigörelseprocessen från Sovjet. Först 1864 hade ryssarna lagt under sig hela Georgien.

I slutet av Första världskriget blev Georgien självständighet igen. Under åren 1918–1921 styrde mensjeviker (socialdemokraterna) landet, men det kuvades av kommunisterna 1921. Året därpå, 1922, inlemrades Georgien i Sovjetunionen och blev en del av en transkaukasisk Sovjetrepublik, som omfattade dagens Georgien, Armenien och Azerbaidjan. Egen Sovjetrepublik blev Georgien först 1936.

Viktigt jordbruksområde

Georgiens medelhavsklimat med milda vintrar har gjort landet till ett viktigt jordbruksområde. Under planhushållningens tid kunde det löna sig för en georgisk bonde att packa en resväska med tomater eller

citrusfrukter, flyga till Moskva och sälja produkterna på den fria kolchosmarknaden där, för att sedan flyga hem igen och upprepa proceduren nästa vecka.

Viktiga grödor är te (97 procent av det forna Sovjetunionens produktion) och fruktodling. Fruktorna förädlas i den inhemska livsmedelsindustrin.

Också vinodlingen är betydande med grusisk champagne och grusisk konjak som viktiga produkter, som dessutom varit av hög internationell klass. Vinodlingarna lägger beslag på 100 000 hektar odlad mark, teodlingarna på ytterligare 70 000 hektar. På grund av den bergiga geografin är bara 16 procent av landets yta uppodlad. En tredjedel av landet är skogbeväxt och där finns ett rikligt djurliv.

Naturen har varit generös inte bara med ett angenämt och bördigt klimat utan också naturtillgångar dolda i berget i form av mangan, stenkol, brunkol, koppar, volfram, zink och arsenik.

Jordbruket är fortfarande mer betydelsefullt för ekonomin än industrin, och det är signifikativt att det är den livsmedelsbearbetande industrin som hör till de mest betydelsefulla. Men det finns också textilindustri (fåraveln är betydelsefull) och oljeindustri. De branta bergen ger landet god tillgång på vattenkraft.

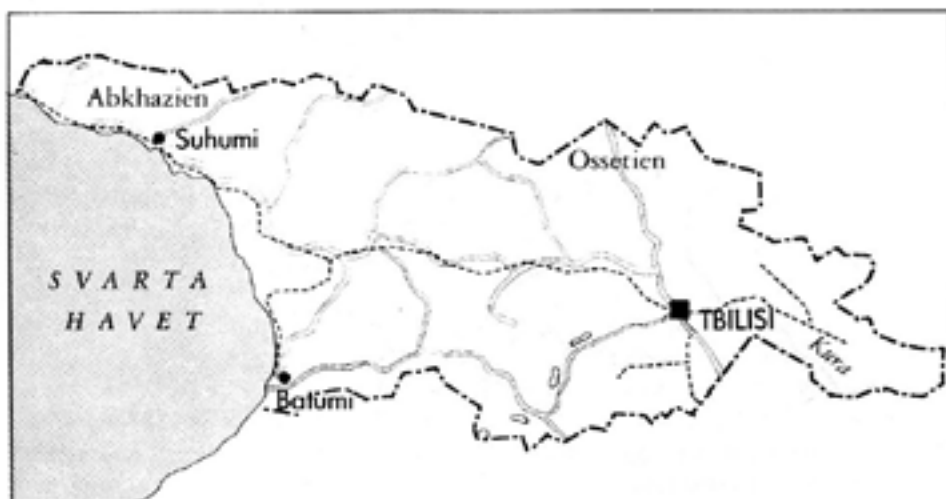
Gamsachuria mot Sjevardnadze

Georgiens postsovjjetiska liv har varit synnerligen konfliktfyllt. Georgien och Litauen var de enda två av Sovjets femton republiker där den gamla regimens män helt förlorade greppet och riktiga dissidenter kom till makten. I övriga republiker var det "nyttänkande" hos gamla partipampar som var redskapet i de politiska omvälvningarna. Därför har den gamla maktapparaten kunnat sitta kvar i orubbat bo i tolv av republikerna. Vid sidan av Georgien och Litauen är det bara Estland som lyckats göra någorlunda rent hus med de gamla makt-havarna.

Men Georgiens och Litauens tid som dissidentstyrda självständiga republiker blev kortvariga. Litauens president, dissidenten Vytautas Landsbergis, förlorade presidentvalet 1992 till den gamle kommunisten Algirdas Brauzaskas.

Också i Georgien fick dissidenten, Zviad Gamsachurdia, se sig utmanövrerad av en gammal kommunistpamp. Sovjetunionens forne utrikesminister Eduard Sjevardnadze.

Zviad Gamsachurdia var en ledande in-

Georgien betraktade sig – på samma sätt som de baltiska staterna – som ockuperat av en främmande makt och återtog därför bara lagligen sin status som självständig nation.

tellektuell som aldrig kompromissade med Sovjetregimen. Hans far Konstantin Gamsachurdia var landets främste poet (och i diktaturstater hålls poeter mycket högt i samhällsställning).

Själv är Zviad Gamsachurdia akademiker som började sin bana som dissident redan i tonåren 1956. Han satt under långa tider i sovjetiskt fängelse. När landet blev fritt 1991 valdes han snabbt med överväldigande majoritet till landets förste president.

Georgien vann sin självständighet inte bara som en följd av Sovjetunionens sönderfall. Den georgiska oppositionens framgångar var tvärtom en bidragande orsak till Sovjetunionens sönderfall. När Gorbatjov i slutet av 1988 lanserade ett förslag till en ny sovjetisk grundlag, som skulle inskränka sovjetrepublikernas rättigheter, växte proteströrelsen snabbt i Georgien. Den 8 april 1989 samlades 100 000 demonstranter i Tbilisi för att ge sitt stöd till 158 aktivister som hungerstrejkade mot förslaget. Sovjetmakten hade fortfarande militärapparaten i sin hand och slog ner det spirande upproret med bland annat giftgas.

Fortfarande hade kommunisterna ensamrätt till politiken. Men i mars 1990 gav systemet upp och flerpartisystem tilläts. I valen i november, de första fria i Georgien, fick Gamsachurdias sjupartikoalition Runda bordet 155 av de 250 platserna i parlamentet.

Några månader senare anmälde Georgien att landet inte längre tillhörde Sovjetunionen, genom att förklara att 1918 års självständighetsförklaring fortfarande hade giltighet, sedan 95 procent röstat för ett sådant förslag i en folkomröstning. I presidentvalet i maj 1991 fick Gamsachurdia 86 procent av rösterna.

Men den gamla skolans män lät sig inte nöja med detta. Genom en intensiv propagandakanonad lyckades Sjevardnadzes anhängare snabbt bygga upp uppfattningen att den forne dissidenten Gamsachurdia utvecklats till diktator och att den forne stövelslickaren (och KGB-chefen för Georgien) Eduard Sjevardnadze utvecklats till en moderat statsman.

Med militärt våld fördrevs Gamsachurdia och den lagligt valda regeringen. Ett självutnämnt militärråd utnämnde ett statsråd, som i sin tur valde Eduard Sjevardnadze till president. Den lagligt valde presidenten drog sig i januari 1992 tillbaka till Armenien för att från gränstrakterna med militära medel försöka återta makten.

Sjevardnadze tonade ner sin gamla profil som KGB-chef (han hade i åtta år Berijas gamla jobb som KGB-chef i Georgien), kommunistpamp och minister i Sovjetregimen. Han lät t o m meddela att han blivit "pånyttfödd" som kristen (samma ord som Jimmy Carter använde) och tagit sig det kristna namnet Grigorij. I politiska sammanhang fortsätter han att kalla sig Eduard. Hur det är med Sjevardnadzes kristna tro kan inte Contra bedöma. Helt klart är att den är mycket läglig att ha i ett kristet land där kyrkan varit kuvad i decennier, men nu får verka fritt.

Inbördeskrig

Sedan 1991 har Georgien slitits sönder i ett inbördeskrig, som får den gamla mafians interna uppgörelser att se ganska oskyldiga ut. Sjevardnadze har låtit fångla tusentals oppositionella och oppositionspressen har förbjudits eller tvingats underkasta sig regimens direktiv.

I juni 1992 erövrade Gamsachurdias anhängare TV-huset i huvudstaden Tbilisi,

men slogs tillbaka. I oktober valdes Sjevardnadze till president på gammalt sovjetiskt manér. Han var ende kandidaten och fick 95 procent av rösterna. Dock bojkottades valet i områden som kontrollerades av Gamsachurdias styrkor och utbrytarstyrkor i Abchasien.

Som gammal KGB-chef var det nödvändigt för Sjevardnadze att ha goda kontakter med maffian. För Georgien var det enda området i Sovjetunionen där den organiserade brottsligheten var starkare än KGB. Goda kontakter med den undre världen tycks vara gångbara än idag. Sjevardnadzes ställföreträdare Dzjaba Ioseliani dömdes 1955 för rånmord och satt elva år i fängelse. Efter frigivningen byggde han upp en privatarmé med namnet Mchedrioni i Georgien. Mchedrioni har spelat en betydelsefull roll i de georgiska inbördesstriderna.

Inbördesstriderna i Georgien har flera dimensioner än striden mellan Gamsachurdia och Sjevardnadze. En separat konflikt råder kring det autonoma området Abcha-

sien, som gränsar till Ryssland. Abchasier, som talar ett språk som är besläktat med georgiskan samarbetar gärna med ryssarna på andra sidan gränsen, för att understryka sitt krav på autonomi eller t o m självständighet. Redan i början av 1980-talet begärde en del av abchasier att området skulle överföras från Georgien till Ryssland.

I Abchasien ligger den under Sovjetiden välkända badorten Sutjumi, där många kommunistpamp tillbringat sin sommarsemester. Området har en halv miljon invånare, men bara 18 procent av dessa är abchasier. Resten är georgier eller ryssar.

Kring Abchasien pågår regelrätta krigshandlingar. Ryska fallskärmsstyrkor var inblandade 1992 och i april 1993 ingrep ryskt flyg mot huvudstaden Suchumi. Eduard Sjevardnadze förklarade nyligen att ett ryskt-georgiskt krig inte var avlägset.

Ytterligare ett område är föremål för regelrätta strider, Sydossetien, ett område som i likhet med Abchasien är autonomt (ett område som åtnjuter ett visst mått av

självständighet). Osseterna är en folkspilla som anses härstamma från ett iranskt ryttarfolk som kuvades i Ungern av Attilas hunder på 300-talet efter Kristus. Tusen år senare trängdes de osseter som bodde i Ungern och däromkring upp i Kaukasusbergen av de framträngande mongolerna. Trots att osseterna bara omfattar 400 000 människor (varav bara 100 000 i Sydossetien) har de splittrats mellan två länder, Nordossetien som är en autonom republik inom Ryssland och Sydossetien som har haft motsvarande status inom Georgien. En status som dock georgierna dragit tillbaka.

Osseterna vill gärna bilda en egen självständig nation och samarbetar gärna – i likhet med abchaserna – med ryssarna för att göra sina anspråk gällande mot georgierna. Osseterna är muslimer och talar ett språk som är släkt med persiska, alltså ett indoeuropeiskt språk som är avlägset släkt med svenska. Detta i motsats till abchasiska och georgiska som tillhör den kaukasiska språkgruppen. □

(fortsättning från sidan 10)

därför är det intressant att studera den ståndpunkten.

Om man hävdar att en statsmakt har ett lagligt monopol på våld och att den bara har rätt att bruka våldet i vedergällningssyfte och dessutom hävdar att det objektivt går att skilja rättfärdigt våld från orättfärdigt hamnar man i ett olösligt dilemma. Om staten utsätts för konkurrens – vilket innebär att någon från staten oberoende enhet, individ eller grupp av individer, börjar utföra legitimt våld, dvs våld i vedergällningssyfte. (Det är viktigt att notera att konkurrenten enbart måste utföra våld i vedergällningssyfte, samma typ av våld som staten har rätt att utföra. Annars vore den inte en konkurrent utan bara ett gangsband som initierar våld.)

Staten kan då välja mellan att inte ingripa mot konkurrenten – men då upprätthåller den inte sitt monopol och är då definitionsmässigt inte längre en stat utan bara en av flera skyddsagentur, eller så kan den välja att stoppa konkurrenten. Men eftersom konkurrenten inte initierar våld måste statens stopp för denna betraktas som ett initierande av våld. Därigenom förbryter sig staten på en av grunderna för sin egen existens och förlorar därigenom sin legitimitet.

Det Lundbergska – eller man kanske ska

säga Randianska – argumentet för en stat håller inte logiskt. Därför ställs man inför valet att förkasta argumentets grundprincip – att staten måste avhålla sig från att initiera våld – eller så måste man förkasta statens legitimitet – och därmed omfatta en anarkokapitalistisk uppfattning.

Anarkokapitalism – i praktiken

Argumenten mot anarkokapitalismen brukar vara att man i ett sådant system skulle få en mängd konkurrerande skyddsagenter som byggde sitt beskydd på olika principer om vad som är rätt respektive fel och att man därför skulle få ett allas krig mot alla. Man skulle få ett samhälle liknande det i Libanon.

Idag är detta påstående helt rätt men det beror inte på att principen om icke-initierandet av våld skulle vara förkastlig utan på att det inte finns någon allmän insikt om att icke-initierandet av våld skulle vara rätt. Så länge denna princip inte är allmänt accepterad kan inte heller ett samhälle byggt på ickevåld existera.

Då ställs vi inför valet att ha en monopolistisk stat som visserligen initierar våld men som också skyddar oss från konkurrerande våldsverkare, eller att ha en mängd konkurrerande "stater" som konkurrerar om vem som initierar våld effektivast. Här är

man tvungen att välja det minst onda, dvs den monopolistiska staten.

Vem är kryptokommunist?

Slutligen skulle jag vilja hävda att man mycket väl kan påstå att det är Filip Lundberg som är den verkliga kryptokommunisten. Genom att sammankoppla Ayn Rand, som är en av 1900-talets främsta tänkare, och hennes filosofi objektivismen med den kvasireligiösa fanatism som den "officiella" Randianismen kommit att utvecklas till, skrämmer han och hans gelikar bort ett stort antal människor från den seriösa frihetskampen.

När man säger sig släta människans förnuft och självständiga tänkande i högsätet och samtidigt bygger upp en rigid filosofi med ett hierarkiskt "prästerskap" som inte accepterar någon diskussion eller något nytänkande stöter man bort de som i grunden omfattar Rands idéer.

Istället attraherar man samma typ av mantra-rabblande dyrkare som lika gärna skulle kunna tillhöra Livets Ord, EAP eller Moon-kyrkan. Och detta om något borde kunna sägas gynna kommunismen, eller hur? □

Henrik Bejke är redaktionssekreterare för Frihetsfrontens tidning Nyliberalen.

BOK-NYTT

Fortsättningskriget

På morgonen den 22 juni 1941 stormade den tyska östarmén in i Sovjetunionen längs en front som sträckte sig från Östersjön till Svarta havet.

Tre dagar senare angrep stora ryska flygstyrkor Finland, varvid minst ett femtontal orter bombades. Denna omotiverade sovjetiska krigshandling mot Finland blev upptakten till det s k fortsättningskriget.

Om detta krig och om det diplomatiska och politiska spelet i samband med kriget har frilansjournalisten Allan Sandström skrivit en förtjänstfull bok.

Det första skedet av fortsättningskriget innebar stora framgångar för de finska trupperna, som återtog allt förlorat territorium i Moskva-freden och dessutom befriade hela Fjärrkarelen. Dessa helt rättmätiga territoriella vinster vilade emellertid på en bräcklig grund.

Under senvintern 1944 ägde fredsförhandlingar rum, som utmynnade i ett förslavande fredsbud från Sovjet, vilket avvisades av Finland. Omedelbart därefter gav Stalin order om förberedelser för en avgörande offensiv mot Finland. Anfallet skulle tilldelas så stora resurser att Viborg erövrades inom tio dagar och Helsingfors på tre veckor.

Den 10 juni inleddes det röda massanfallet, vilket i början förlöpte helt enligt tidsplanen. Efter tio dagar hade ryssarna erövrat Viborg, men sedan förmådde de inte tränga längre fram. De ryska anfallet slog tillbaka, ibland med nästan osannolikt stora förluster för angriparen.

När det stod klart för den ryska ledningen att finländarna

inte skulle kunna kastas ur sina ställningar, beslöt Stalin att offensiven skulle avbrytas och att huvuddelen av trupperna skulle överflyttas till den tyska fronten.

Återigen hade de hjältemodigt kämpande finska soldaterna räddat Finland från rysk ockupation. De oerhört bittra strider-

na hade emellertid krävt många finska soldaters liv. Från den 10 juni till den 10 juli förlorade Finland 32 000 man i stupade, sårade och saknade, däribland hela 2 000 officerare.

Under fortsättningskriget förekom ett samarbete mellan Finland och Tyskland, ett samarbete som bestod fram till fredsuppgörelsen med Sovjet i början på september 1944. Det bör emellertid i detta sammanhang kraftigt understrykas, att Finland förde ett separatkrig.

Fortsättningskriget var, liksom vinterkriget, en kamp för Finlands frihet. Stalins plan var, att Finland skulle röna samma öde som de baltiska staterna, vilket med all tydlighet framkom vid Molotovs överläggningar med Hitler i Berlin i november 1940.

Då undrade Molotov om Hit-

ler hade något emot att Sovjet en gång för alla gjorde upp med Finland. Men det gick inte Hitler med på. Han påpekade att Sovjet hade haft sitt tillfälle under vinterkriget, och att situationen nu var en annan.

Från Sveriges sida förekom inte samma upprörda och helhjärtade engagemang för Finland under fortsättningskriget, som under vinterkriget. I den svenska regeringen fanns ett par utpräglade Finlandsfientliga statsråd, nämligen Ernst Wigforss och folkpartisten Gunnar Andersson i Rasjön.

Marxisten Wigforss' åsikt om fortsättningskriget var, att "vitfinska fascister" först hade provocerat fram vinterkriget och nu iförbundet med den tyska nazismen angrep "arbetarnas fosterland". Allan Sandströms bok om fortsättningskriget är en detaljrik och saklig bok, som oförbehållsamt kan rekommenderas.

David Stavenheim

Allan Sandström: *Fortsättningskriget 1941-1944*. Libris. ISBN: 91-7194-828-7.

Landet utanför

"Inget nytt under solen", sade den älderstigne kung Salomo.

Denna tanke dyker upp när man i boken *Landet utanför*, författad av Per T Ohlsson, läser att inte enbart Saddam Hussein, utan även Hitler hade intellektuella som betydade var och ens idols humana läggning och genialitet.

Per T Ohlsson är politisk chefredaktör för Skånemetropols största dagstidning, *Sydsvenska Dagbladet*, sedan 1989. Han har medfört en välbehövlig frisk fläkt till tidningsredaktionen, där enstaka välrotade

marxister dominerade.

När Israel gjorts till måltavla för Irakdiktatorns Scudmissiler, för Ohlsson till Jerusalem, bl a för att dela befolkningens fruktan för de flygande gaskamrarna som envåldshärskaren Hussein hotade att använda. P T Ohlsson var medförfattare till boken *Vänsterns moraliska*

skuld. I *Landet utanför* breddar författaren sin fräna vidräkning med vänsterintellektuellas oförskämda advokatyr för Iraks motsvarighet till Hitler. Vänstern har omgett Saddam Hussein med romantiskt skimmer, som vore han en av tredje världens framtida frälsare.

En av vår tids mest aggressiva pseudoreligioner, socialismen, som utlovat paradisiskt tillvaro för människorna här på jorden, har gått i kras. Ett enormt stort, svart hål med förljuget innehåll har uppenbarat sin rödbruna tomhet.

Detta har åstadkommit genom miljoner människors svält och massmord i fanatisk trosiver. Denna trons förkunnare som man förväntar sig skulle känna ånger av medskyldighet, skriver i stället moralpredikningar om hur onda vi inom demokratier-

na är, som "lever på tredje världens bekostnad".

Det värsta är att våra massmedier villigt och okritiskt för den här fruktansvärda lögnen vidare som högsta sanning. Tredje världens diktaturer och deras militanta fundamentalister hänvisar sedan till dessa påståenden, för att rättfärdiga illdåd mot icke-muslimer, hat och den omvända rasismen som kommer oss till del.

Västalliansen har lagt ner enorma summor dollar för att skydda islamiska stater och folkgrupper som begärt det i bävan för Saddam Husseins framfart. Paradoxalt nog får alliansen ta emot hotelser om "heligt krig mot kristenheten" för sveket mot mustimerna, i stället för välförtjänad tacksamhet.

"Sveket" heter Israel. Den enda demokratin i Mellanöstern vill man se bombad men inte Irak som ockuperat Kuwait för "palestiniernas befrielse".

Israels ockupation av fientliga baser i oräkneliga försvars-krig för överlevnad, jämfälls med "kalifen". Saddams medvetna rövartåg in i ett fredligt,

broderligt men rikt Kuwait. Det samfälliga arabiska materiella och moraliska stödet för upproret, vars syfte är att förjanta Israel inifrån, förtigs. Man bara pekar på följderna av detta uppror som jämställa med Serbiens intåg i det muslimska Bosnien.

Västalliansen hade säkert fått beröm om den hade eliminerat den judiska staten och överlämnat marken rensad från judarna, till PLO. Hur "Palestina" skall göras judefritt finns dokumenterat i PLO-grundlagen med 33 paragrafer och tiopunktsprogrammet.

Boktiteln *Landet utanför*, syftar på den svenska (dåvarande) regeringens ambivalens gentemot demokratierna och fjäskkeriet för Saddam. Det ominösa brevet denne fått av Ingvar Carlsson, återgivet oavkortat i boken, är en skrämmande läsning i undfallenhet och omoral. Boken rekommenderas varmt för envar sanningsökare.

Marek Zyto
Per T Ohlsson: *Landet utanför*.
Timbro 1991. ISBN: 9-789175-662305

Farväl Fidel

"Uppdraget är Kuba" sa hon. Och Fidel måste dö..."

Så börjar *Farväl Fidel*, en thriller vars huvudperson heter Boss och är yrkesmördare. Handlingen utspelas årsskiftet 1995-1996. Detta är Souranders fjärde bok.

Det är en tid då industrin har stora problem. Det är svårt att få tag på nickel. De små kvantiteter som finns att köpa är oerhört dyra. Men - Kuba har gott

om nickel, dessutom till mycket bra pris. Det finns emellertid en hake: landet styrs av Fidel Castro.

Via en svensk bulvan lierad med en internationell organisation som kallar sig Political Resources, får Boss och ett par andra yrkesmördare uppdraget att döda Fidel. Boss får 35 miljoner svenska kronor för sin insats.

Handlingen utspelas dels i Sverige, dels på Kuba. Eftersom Boss är en mycket sammansatt person kan det ibland vara svårt att hänga med i svängarna och förstå varför han handlar som han gör.

Emellertid - genom mordet på Fidel Castro ska det komma att genomföras en statskupp. Det ska skapas fullkomligt kaotiska förhållanden på Kuba.

Denna bok är intressant. Det händer spännande saker och det saknas inte humor.

Arne Sundström

Bobi Sourander: *Farväl Fidel*.
Legenda. ISBN: 91-582-1719-3.

CONTRA 4 1993

I kommande nummer av *Contra* gör vi en återblick på spanska inbördeskriget och general Franco. Vidare fortsätter vår serie om f d Sovjetrepubliker. Vi räknar också med att granska den svenska rättvisan - som inte alltid hamnar i så ljus dager.

...kommer i juni